MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

URSACHI RODICA

ARTA GRECIEI ANTICE

Suport de curs la Istoria artelor

Chișinău, 2025

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
Facultatea de Arte Plastice și Design, Catedra de Pictură

ARTA GRECIEI ANTICE
Suport de curs la Istoria artelor

Aprobat: Senatul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, din 18.12.2024, proces-verbal Nr. 5

Recomandat: Comisia de Asigurare a calității a Facultății de Arte Plastice și Design, UPSC

Autor: Ursachi R., doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, UPSC

Design și tabel grafic: Ursachi R.

Coperta: Ursachi R.

Recenzenți: Condraticova L.., dr. habilitat în studiul artelor și culturologie, doctor habilitat în istorie, secretar științific general al AȘM

Mokan-Vozian L., dr. în pedagogie, conferențiar universitar, UPSC

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Ursachi, Rodica.
Arta Greciei Antice: Suport de curs la Istoria artelor / Ursachi Rodica; Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova. – Chișinău: [S. n.], 2025 (CEP UPSC). – 92 p. : il. color.
Bibliogr.: p. 87-88. – [100] ex.
ISBN 978-9975-48-214-1.
7.032(38)(075.8)
U 84

©Ursachi Rodica, 2025
© CEP, UPSC, 2025

Imaginile reproduse sunt preluate din surse WEB

Tipar executat la Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, str. Ion Creangă, nr. 1, MD-2069

Prefață

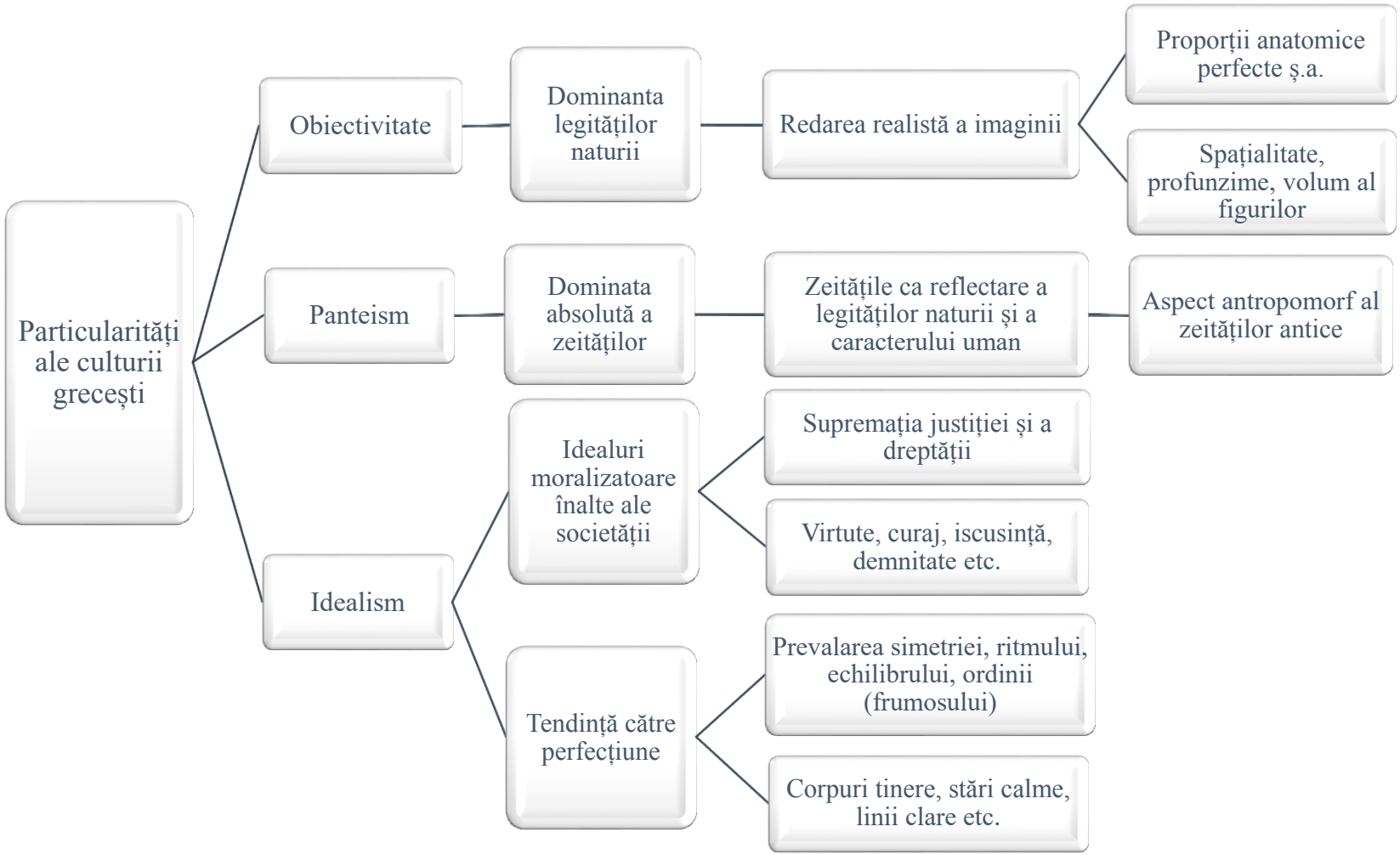
Arta constituie o filă importantă în evoluția civilizației umane, ea explorează necunoscutul și developează experiența spirituală, tradițiile artistice ale diverselor popoare. Arta este o dimensiune mult-structurală ce îmbină variate domenii care se pot manifesta autonom sau în combinație unele cu altele. Istoria cunoaște diverse manifestări artistice (vizuale, muzicale ș.a.) care reflectă conștiința spirituală a unui popor sau a unei epoci. În funcție de gradul de manifestare a spiritului uman se poate conchide la ce nivel de dezvoltare se află spiritul umanității, în general, într-un anumit segment istoric concret.

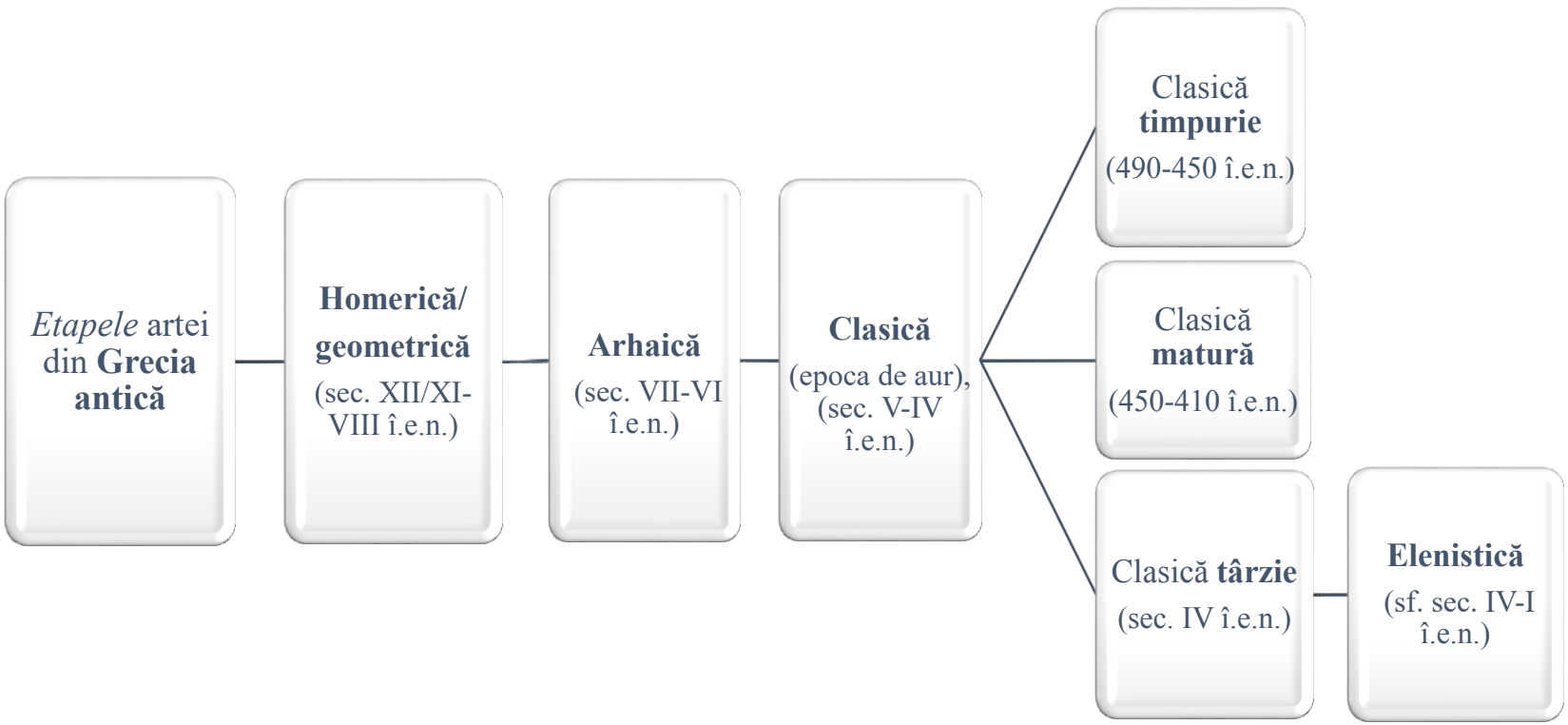
Arta constituie expresia lumii spirituale a omului, artei, religiei, filosofiei, științei timpului în care au fost create, și este un element component al unui sistem specific de comunicare, un „transmițător de informație". Această simbioză între mai multe dimensiuni, prezentă încă de la începuturile omenirii, când arta era abordată într-o viziune magică, s-a păstrat până în prezent. Astfel, arta plastică prezintă un aspect important în formarea și modelarea tinerii generații, ea familiarizându-i cu experiența omenirii, cu diverse evenimente istoric-sociale, cu idealurile și aspirațiile predecesorilor, educându-i și lărgindu-le experiența proprie.

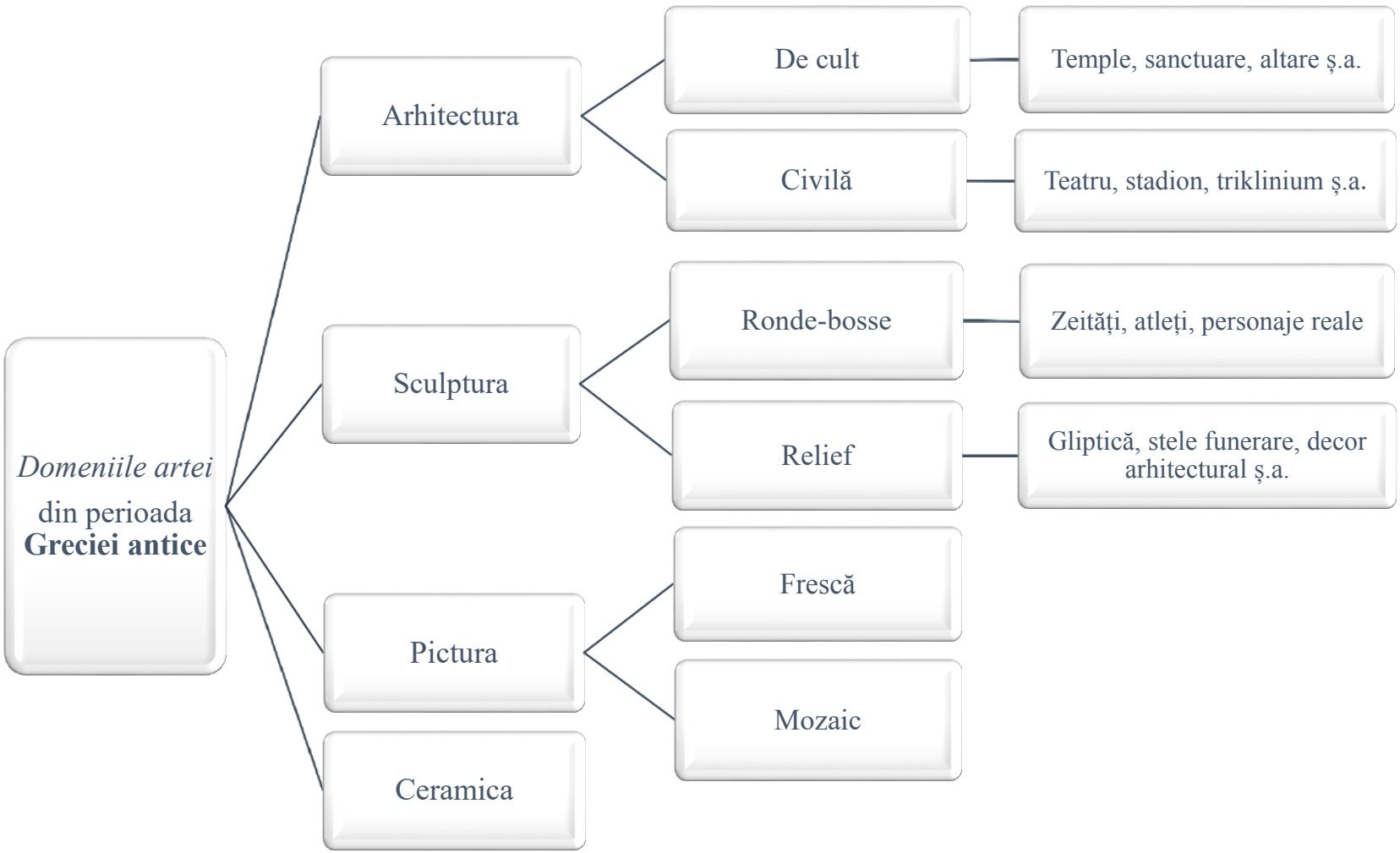
Spiritul timpului tehnologizat face ca oamenii să fie atrași permanent de nou, ei schimbându-și atitudinea și modul de receptare și înțelegere a lumii. Tânăra generație are tendința de a asimila mai multă informație într-un timp foarte scurt, pe fondalul limitării lecturii textelor cu volum mare, fapt vădit prin preferința mesajelor scurte, codificate, în variantă electronică. Acest aspect generează mutații semnificative în procesul de percepție a informației, fapt de care s-a ținut cont în elaborarea acestui material cu caracter empiric. Pentru asigurarea cât mai eficientă a asimilării informației cu privire la evoluția artelor plastice din Grecia antică în context istoric, s-a recurs la o nouă formă de expunere a ei, și anume sub aspect de tabele ce cuprinde prezentarea succintă, compactă dar totodată complexă a textului, susținut de reprezentări imaginative. Intenția noastră a fost de a evita volumul textual mare (ce testează răbdarea cititorului) și de a utiliza „avantajele" viitorilor artiști plastici, și anume a memoriei vizuale (ce se axează deseori pe locul amplasării imaginii vizuale în spațiu), și am recurs la substituirea modalităților tradiționale de expunere a informației printr-un „limbaj coerent", ușor perceptibil (în viziunea noastră) de receptorul contemporan, specializat. Imaginea este percepută schematic, „aerat" și dă senzația de volum redus, iar la nivel psihologic, o atitudine mai lejeră față de materialul „impus" (ochiul glisează de la un compartiment la altul, axându-se doar pe ideea esențială). Recurgerea la formula dată are drept fundament observațiile propriilor experiențe ale autorului, care denotă o percepere și însușire mai facilă a materialului expus, îndeosebi a părții teoretice, structurată laconic și coerent. În opinia autorului această formă de expunere „esențială" a materialului informațional oferă posibilități de structurare și în alte sfere ale vieții receptorului, și anume de „reorganizare" a diverselor aspecte ale vieții tinerilor contemporani.

Reperele teoretice expuse în acest studiu țin de cerințele Curriculum-ului la disciplina „Istoria artelor plastice” pentru elevii și studenții anului I din instituțiile de învățământ artistic preuniversitar și universitar (de la toate programele de studiu) din Republica Moldova și România, și care are drept *scop* formarea bazei conceptuale în domeniul artelor plastice și totodată dezvoltarea competenților profesionale ale viitorilor artiști plastici. Studiul este axat pe aspectele esențiale ale artelor plastice din perioada Greciei antice și vizează istoricul problemei, domeniile artelor plastice, tehnica și procedeele de realizare plastică în diverse genuri de artă, cât și cele utilizate de unii artiști separați. Componentele date prezintă *obiectivele* acestei lucrări ce urmăresc: inițierea în valorile artistice și estetice; familiarizarea cu tezaurul cultural și artistic universal (grecesc); cunoașterea și distingerea ramurilor și genurilor artelor plastice, a mijloacelor artistice plastice și materiale a fiecărui den de artă; formarea capacității de analiză a unei opere de artă; dezvoltarea capacității de comunicare, utilizând un limbaj specific de domeniu. La finele cursului, studenții trebuie să posede terminologia specifică artelor plastice, să cunoască mijloacele plastice artistice de organizare a spațiului plastic (arhitectură, sculptură etc.), să cunoască valorile artei universale, să identifice trăsăturile distinctive ale diferitor genuri de artă, să stabilească influența artei grecești asupra evoluției artei europene (arhitectură, sculptură, pictură) din perioadele ulterioare etc.

Suportul în cauză poate fi util nu doar studenților/ elevilor de la instituțiile de profil, dar posibil și pentru cititorul vizat de la facultățile unde se studiază „Culturologia” sau „Istoria culturii și civilizației”, „Desenul”, „Sculptura”, „Anatomia plastică”, de asemenea și publicului larg interesat de specificul artelor plastice (ramuri, genuri), de tehnicile de lucru și posibilitățile lor de aplicare într-o operă de artă; de evoluția artelor la începutul civilizației umane ș.a.

Particularități ale culturii grecești
Obiectivitate
Dominanta legităților naturii
Redarea realistă a imaginii
Proporții anatomice perfecte ș.a.
Spațialitate, profunzime, volum al figurilor
Panteism
Dominata absolută a zeităților
Zeitățile ca reflectare a legităților naturii și a caracterului uman
Aspect antropomorf al zeităților antice
Idealism
Idealuri moralizatoare înalte ale societății
Supremația justiției și a dreptății
Virtute, curaj, iscusință, demnitate etc.
Tendință către perfecțiune
Prevalarea simetriei, ritmului, echilibrului, ordinii (frumosului)
Corpuri tinere, stări calme, linii clare etc.

Etapele artei din **Grecia antică**
Homerică/ geometrică (sec. XII/XI-VIII î.e.n.)
Arhaică (sec. VII-VI î.e.n.)
Clasică (epoca de aur), (sec. V-IV î.e.n.)
Clasică **timpurie** (490-450 î.e.n.)
Clasică **matură** (450-410 î.e.n.)
Clasică **târzie** (sec. IV î.e.n.)
Elenistică (sf. sec. IV-I î.e.n.)

Domeniile artei din perioada **Greciei antice**
Arhitectura
De cult
Temple, sanctuare, altare ș.a.
Civilă
Teatru, stadion, triklinium ș.a.
Sculptura
Ronde-bosse
Zeități, atleți, personaje reale
Relief
Gliptică, stele funerare, decor arhitectural ș.a.
Pictura
Frescă
Mozaic
Ceramica

Tipuri de construcții arhitecturale grecești

- Temple, sanctuare

- Case de locuit, biblioteci

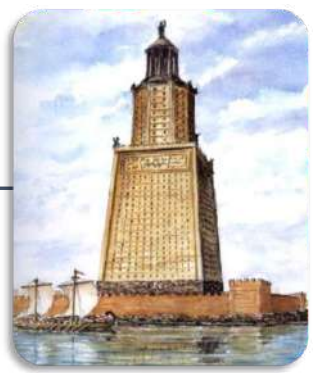

- Teatre

- Altare, far de semnalizare

Sculptura greacă

Genuri de pictură greacă

Modalități de decorare picturală a vaselor de ceramică

- Figuri de culoare neagră pe fundal roșu

- Figuri de culoare roșie pe fundal negru

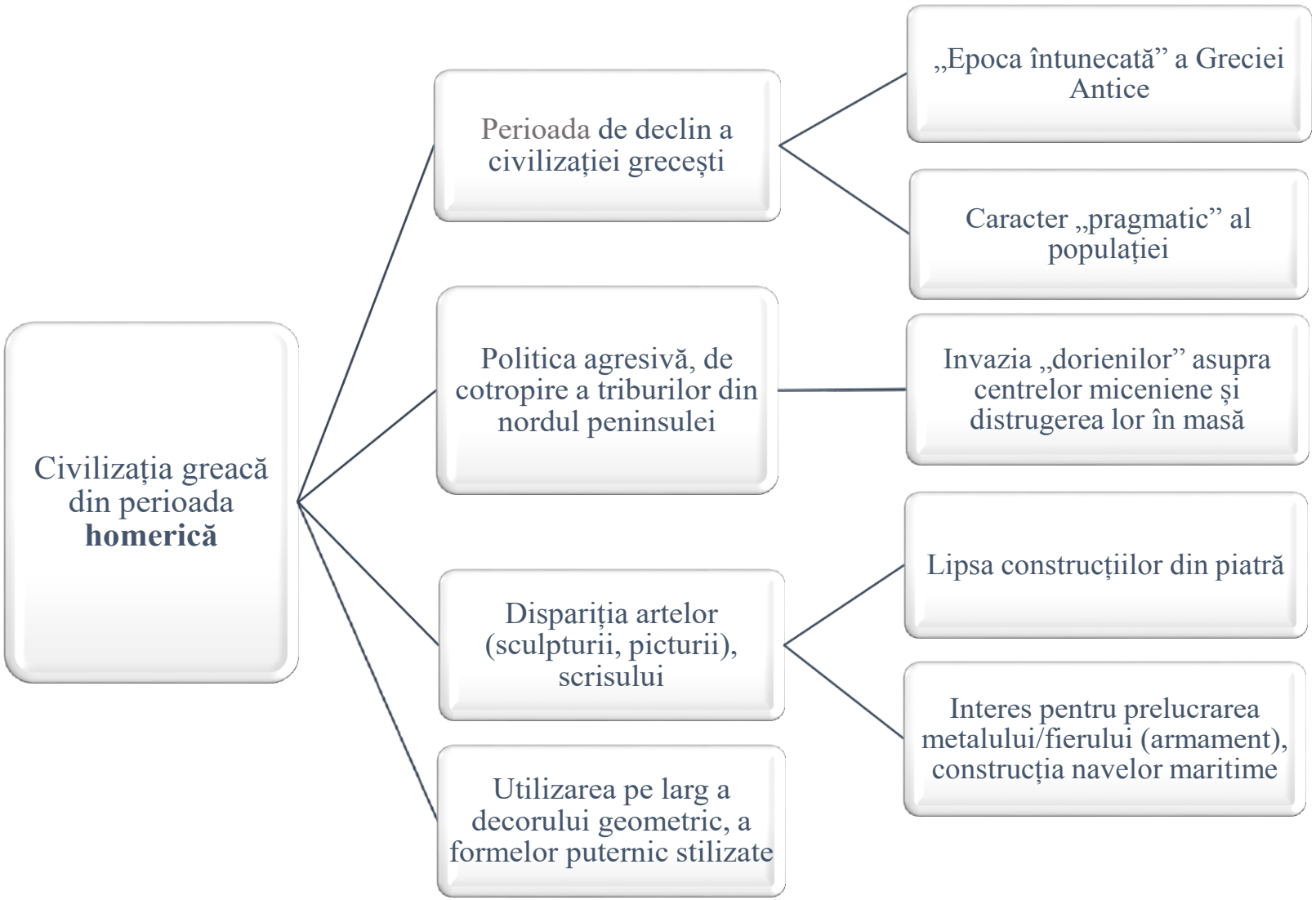

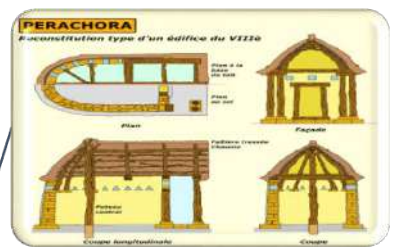
- Combinat; utilizarea mai multor culori

Civilizația greacă din perioada **homerică**
Perioada de declin a civilizației grecești
„Epoca întunecată” a Greciei Antice
Caracter „pragmatic” al populației
Politica agresivă, de cotropire a triburilor din nordul peninsulei
Invazia „dorienilor” asupra centrelor miceniene și distrugerea lor în masă
Dispariția artelor (sculpturii, picturii), scrisului
Lipsa construcțiilor din piatră
Interes pentru prelucrarea metalului/fierului (armament), construcția navelor maritime
Utilizarea pe larg a decorului geometric, a formelor puternic stilizate

Arta din perioada homerică / geometrică
(sec. XII/XI-VIII î.e.n.)

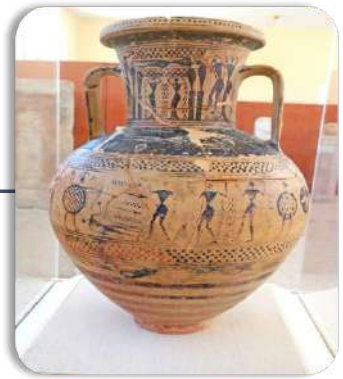
- **Ceramica**
  - Vase de cult Dypilon, h-2m ș. a.
    - Decor cu motive geometrice (meandre, rozete) vegetale, zoomorfe, antropomorfe puternic stilizat
      - Scene militare, de înmormântare, petreceri, concursuri sportive, dans ritualic etc. plasate în frize
    - Pictate cu lac de culoare brună, roșie pe fondal gălbui
      - „Stil geometric” (sf. sec. IX î.e.n.- mijl. sec. XVIII î.e.n.)
- **Sculptura**
  - Teracotă, bronz, calcar
  - Disproporție, schematism
    - *Heracles și centaurul, Cântărețul din harpă* (cca 2000 î.e.n.), *Țăran cu boi arând pământul* ș.a.
- **Arhitectura**
  - Religioasă
    - Megaron, altare
      -

      - *Templul Atenei din Sparta, Templul lui Apollon de pe insula Thera, Templul Herei din Perakhora* ș.a.
      - Coloane la intrare acoperite cu foi de aramă
  - Civilă
    - Case cu plan oval, pătrat, dreptunghiular

Ceramica

din perioada
homerică/
geometrică

Sculptura
din perioada
homerică/
geometrică

Idoli

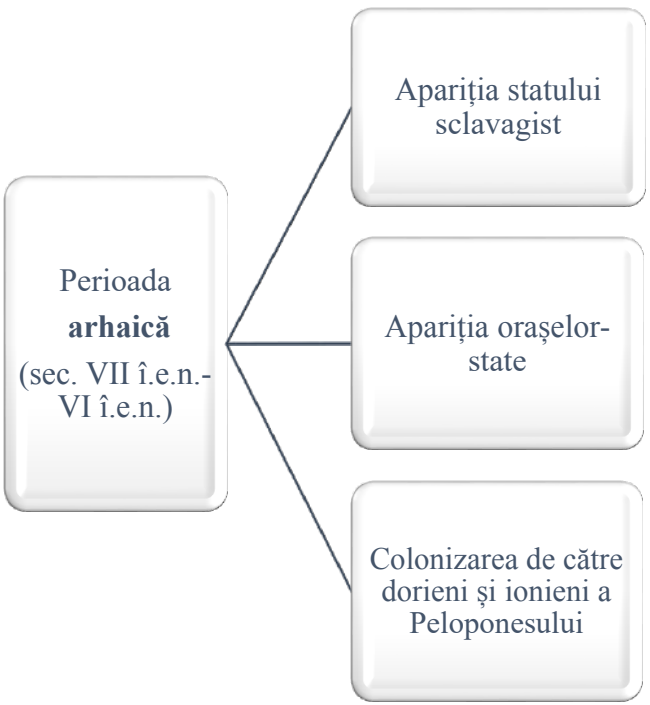

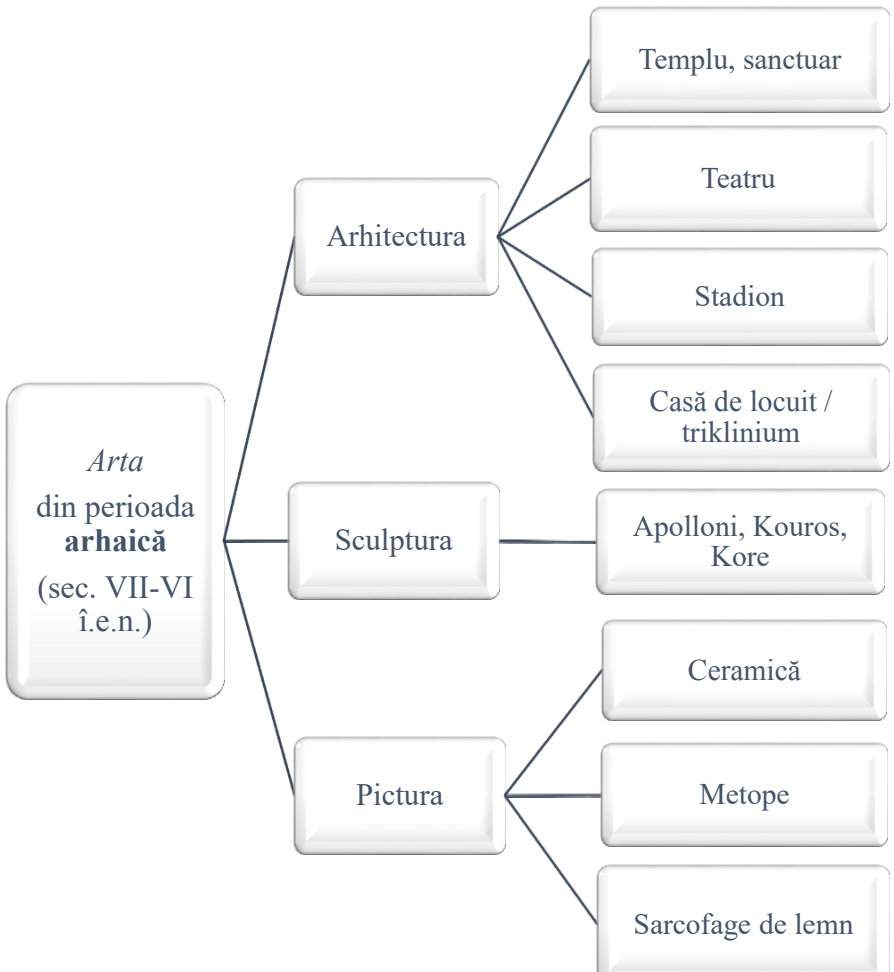
Cântăreț din harpă

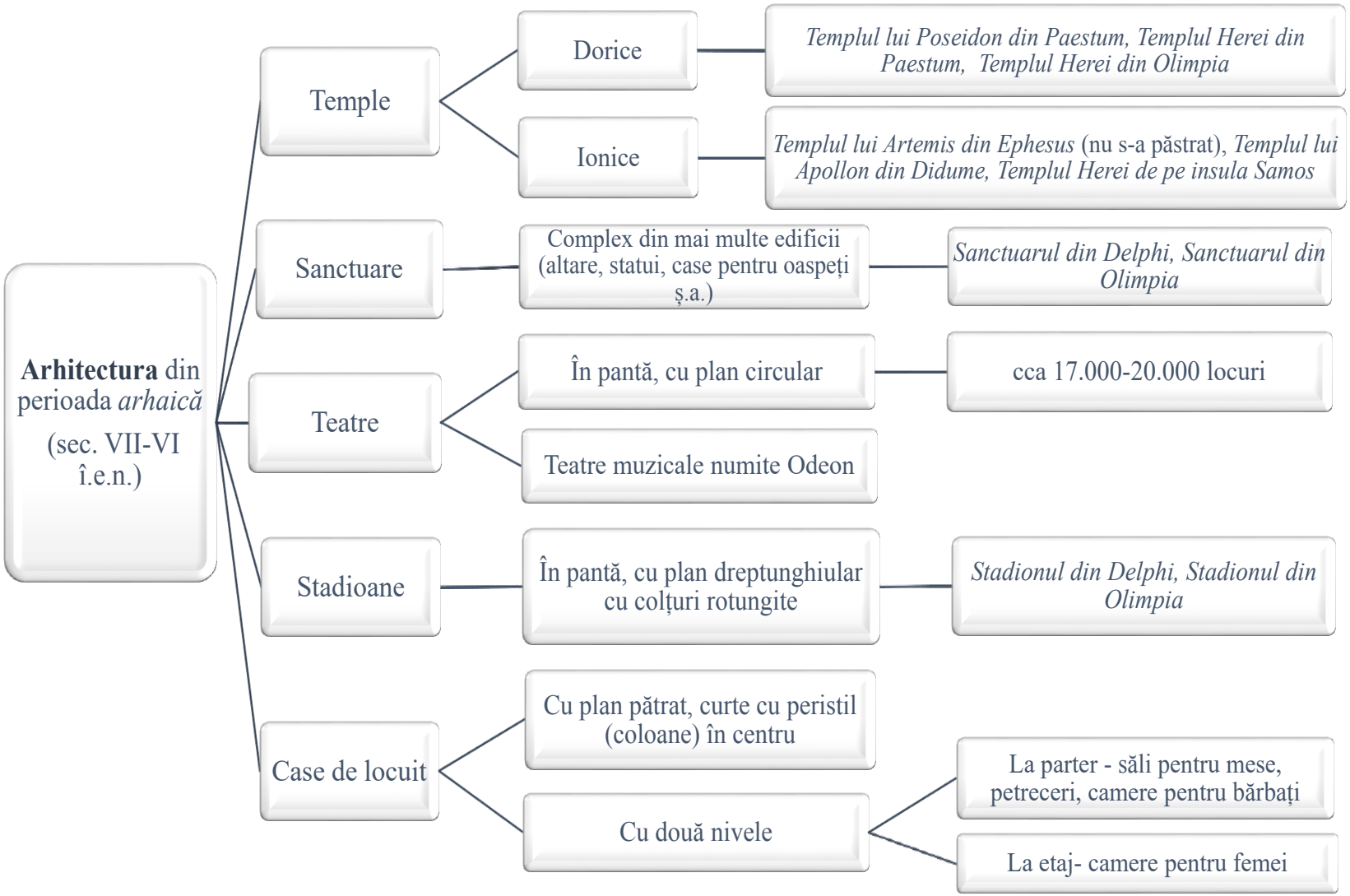

Heracles și centaurul

Perioada **arhaică** (sec. VII î.e.n.-VI î.e.n.)
Apariția statului sclavagist
Apariția orașelor-state
Colonizarea de către dorieni și ionieni a Peloponesului

Arta din perioada **arhaică** (sec. VII-VI î.e.n.)
Arhitectura
Templu, sanctuar
Teatru
Stadion
Casă de locuit / triklinium
Sculptura
Apolloni, Kouros, Kore
Pictura
Ceramică
Metope
Sarcofage de lemn

Arhitectura din perioada *arhaică* (sec. VII-VI î.e.n.)
Temple
Dorice
Templul lui Poseidon din Paestum, Templul Herei din Paestum, Templul Herei din Olimpia
Ionice
Templul lui Artemis din Ephesus (nu s-a păstrat), *Templul lui Apollon din Didume, Templul Herei de pe insula Samos*
Sanctuare
Complex din mai multe edificii (altare, statui, case pentru oaspeți ș.a.)
Sanctuarul din Delphi, Sanctuarul din Olimpia
Teatre
În pantă, cu plan circular
cca 17.000-20.000 locuri
Teatre muzicale numite Odeon
Stadioane
În pantă, cu plan dreptunghiular cu colțuri rotungite
Stadionul din Delphi, Stadionul din Olimpia
Case de locuit
Cu plan pătrat, curte cu peristil (coloane) în centru
Cu două nivele
La parter - săli pentru mese, petreceri, camere pentru bărbați
La etaj- camere pentru femei

Arhitectura
din perioada *arhaică*

Megaronul din Delphi.
Templu *„in antis”/ „distil”*

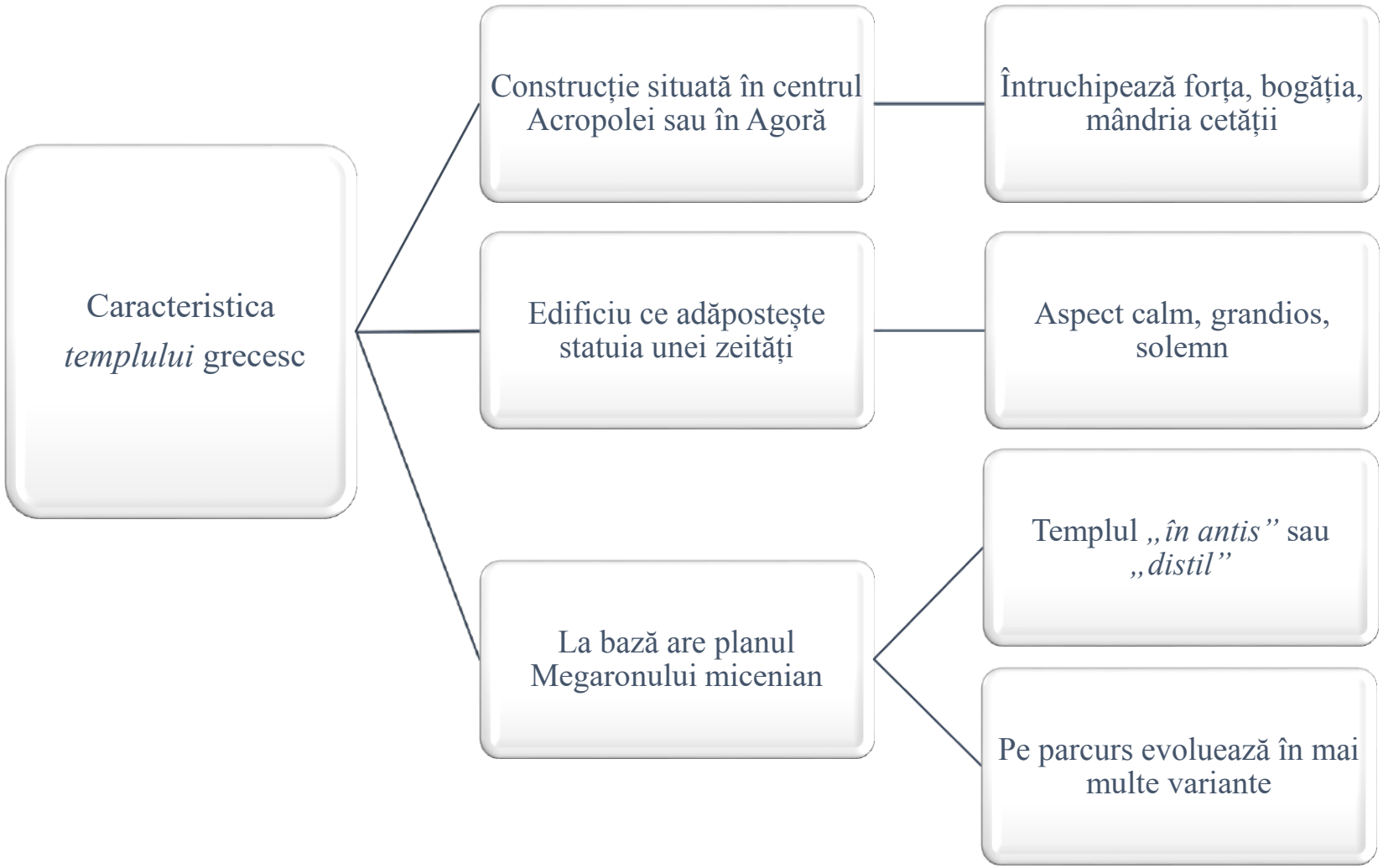

Templul lui Poseidon din Paestum

Sanctuarul din Delphi

Templul lui Apollo din Delphi

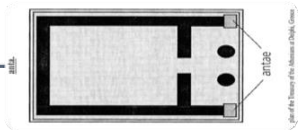

Teatrul din Delphi

Templul Herei din Paestum

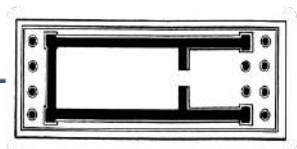

Caracteristica *templului* grecesc
Construcție situată în centrul Acropolei sau în Agoră
Întruchipează forța, bogăția, mândria cetății
Edificiu ce adăpostește statuia unei zeități
Aspect calm, grandios, solemn
La bază are planul Megaronului micenian
Templul *„în antis”* sau *„distil”*
Pe parcurs evoluează în mai multe variante

Tipologia templului grec

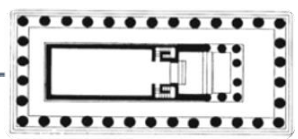
- Distil / „în antis” — Cu două coloane între pereții laterali ai fațadei (în ante)

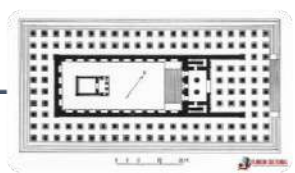
- Prostil / Apter — Cu patru coloane la fațadă, fără coloane laterale
- Amfiprostil — Cu două porticuri a câte 4 coloane fiecare

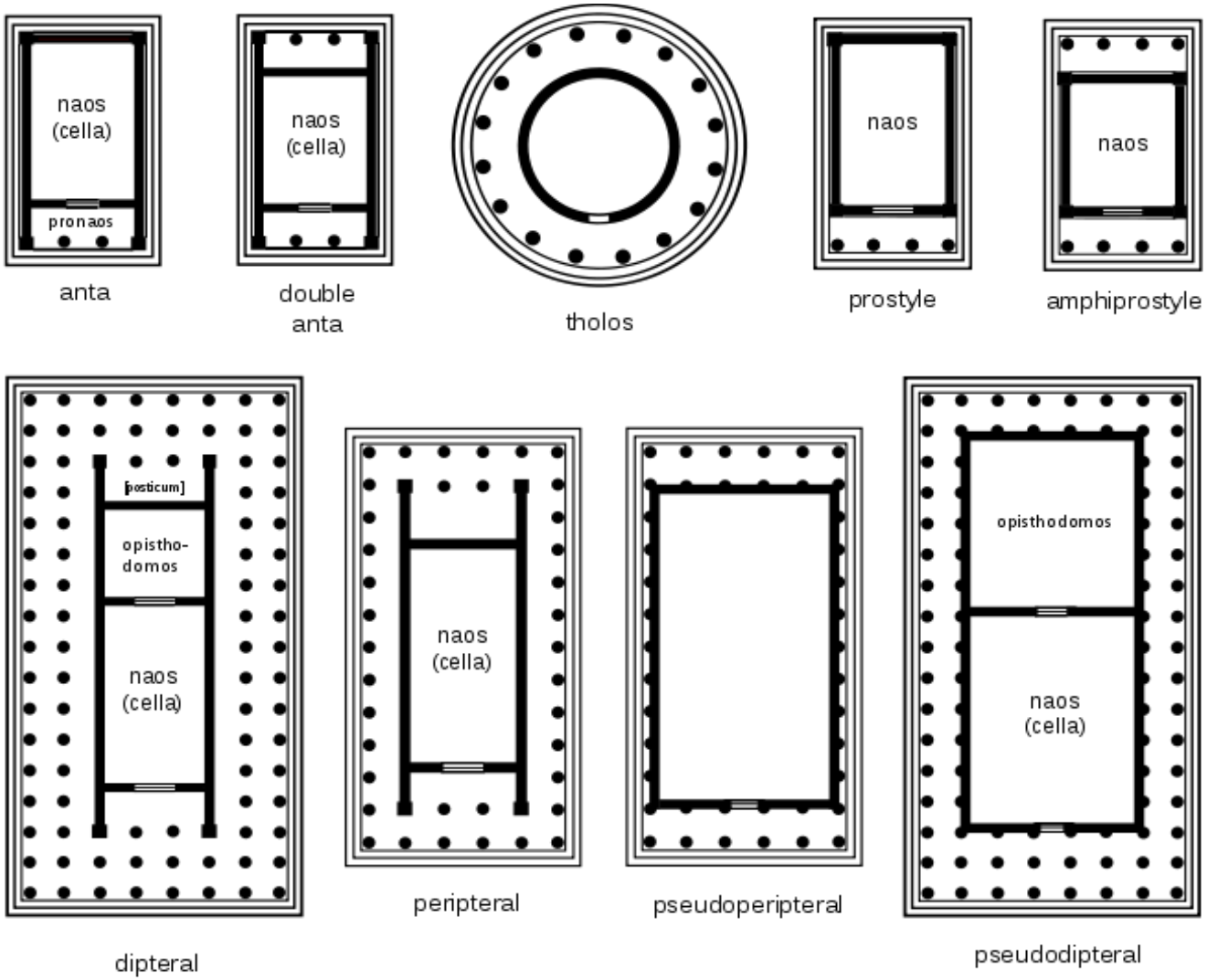
- Peripter — Cu 2 porticuri înconjurat de un rând de coloane

- Dipter — Înconjurat cu două rânduri de coloane

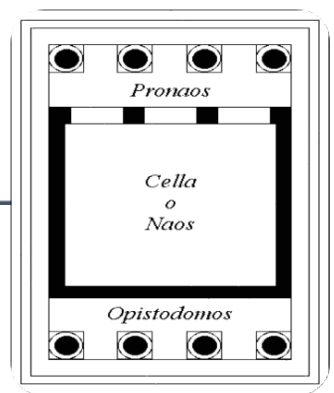

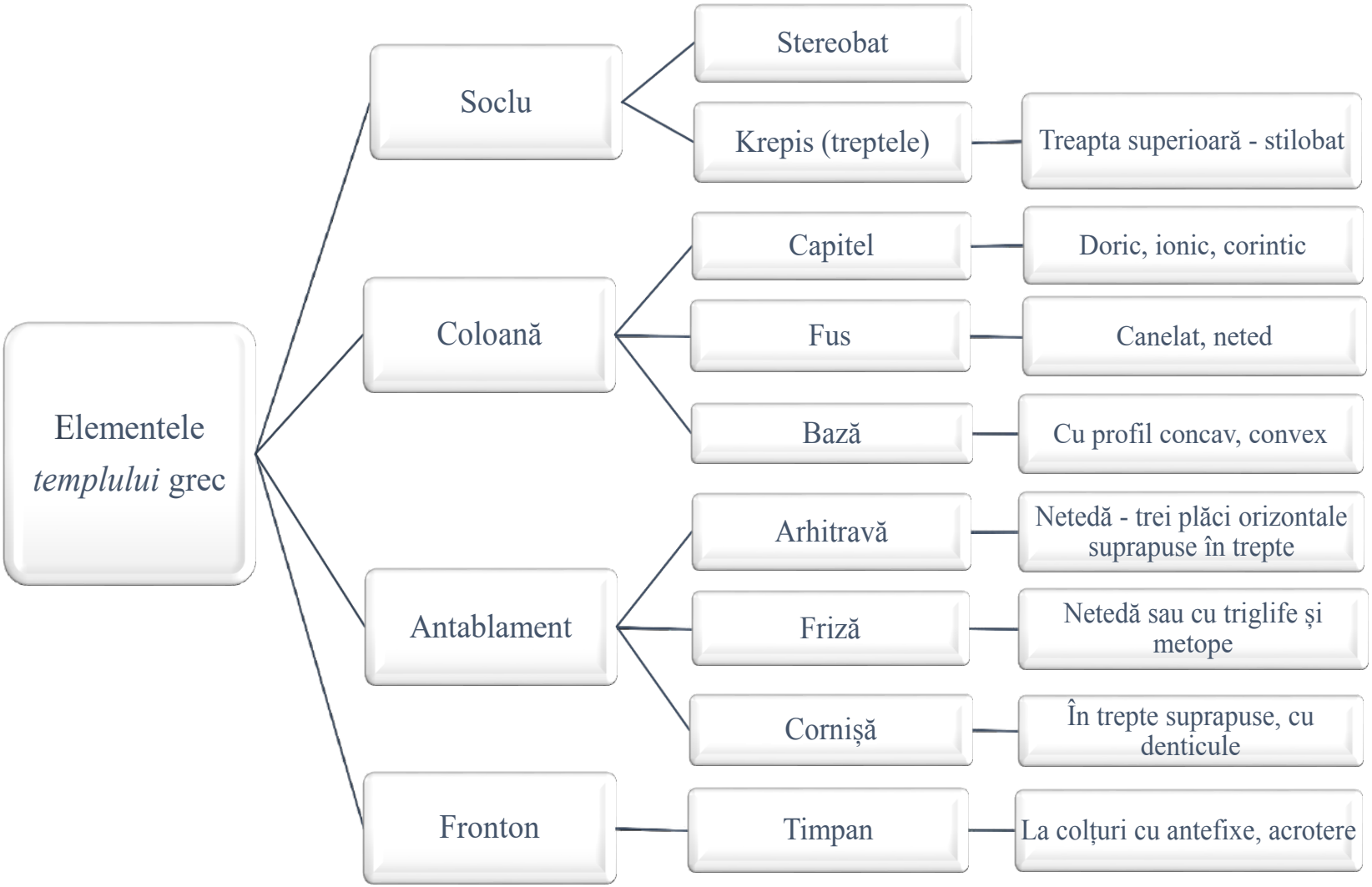
- Pseudo peripter — Cu coloane false sau lipite de zid
- Tolos, monopter — Cu plan circular și un rând de coloane — *Tolos din Epidaur, Tolos din Delphi* ș.a.

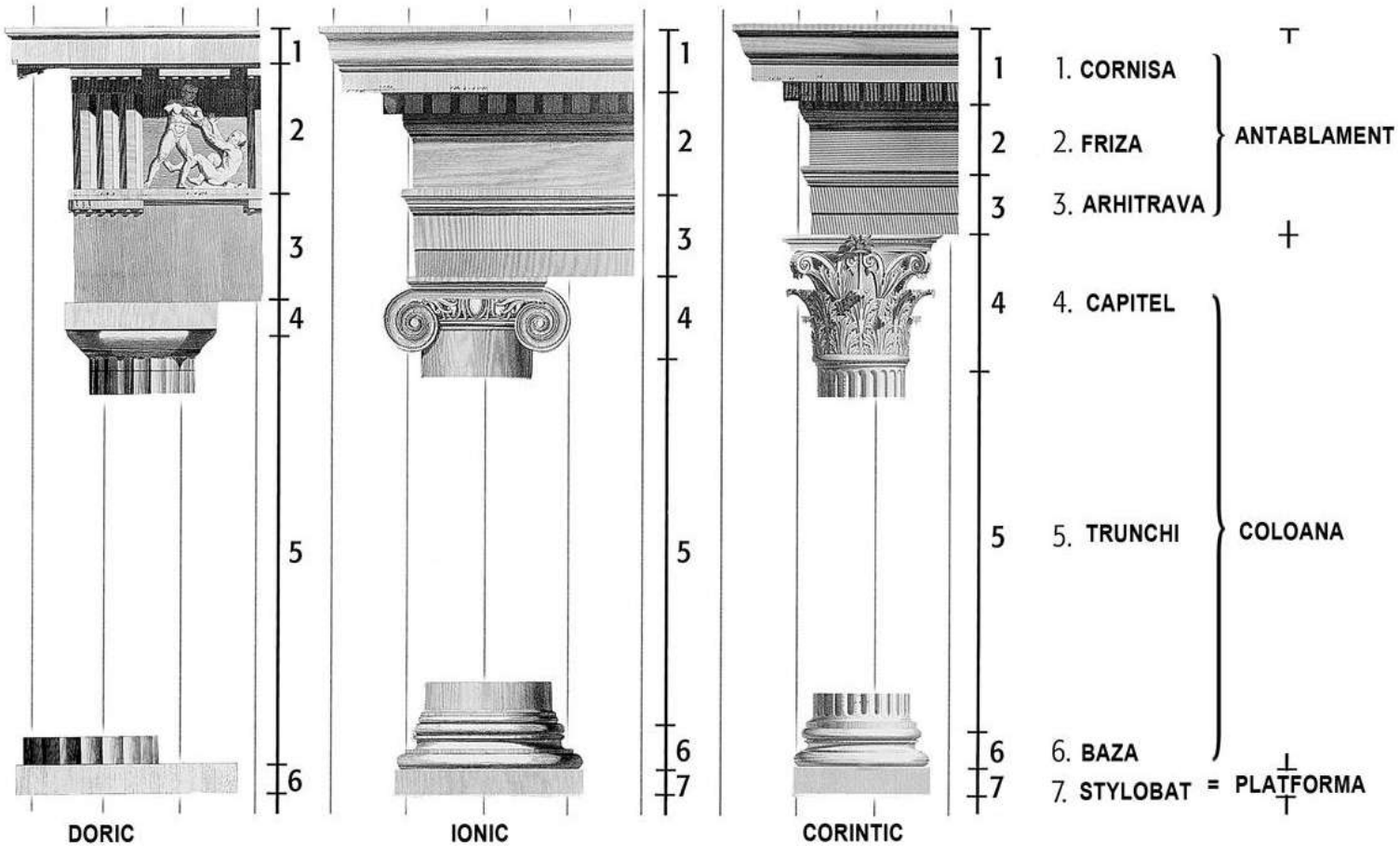

naos
(cella)
pronaos
anta
naos
(cella)
double
anta
tholos
naos
prostyle
naos
amphiprostyle
[posticum]
opistho-
domos
naos
(cella)
dipteral
naos
(cella)
peripteral
pseudoperipteral
opisthodomos
naos
(cella)
pseudodipteral

Planul templului grecesc

- Pronaos
  - Încăpere deschisă la intrare, în partea de est a edificiului
- Naos, cella
  - Încăpere închisă în care se află statuia zeității
    - Împărțită în trei nave prin două rânduri de coloane
- Opistodom
  - Încăpere situată în spatele construcției și predestinată pentru ofrande și/sau tezaurul cetății

Elementele templului grec
Soclu
Stereobat
Krepis (treptele)
Treapta superioară - stilobat
Coloană
Capitel
Doric, ionic, corintic
Fus
Canelat, neted
Bază
Cu profil concav, convex
Antablament
Arhitravă
Netedă - trei plăci orizontale suprapuse în trepte
Friză
Netedă sau cu triglife și metope
Cornișă
În trepte suprapuse, cu denticule
Fronton
Timpan
La colțuri cu antefixe, acrotere

Elementele templului grec

Tipul templului grecesc după numărul de coloane al porticului

- Tetrastil

- Hexastil

- Octastil

- Decastil

Stilurile templelor grecești

Sistem modular decorativ al construcțiilor cu coloane bazat pe proporția, numărul, echilibrul părților componente ale ansamblului arhitectural

Doric

Ionic

Corintic

Caracteristica ordinului **doric** (sec. VII î.e.n.)

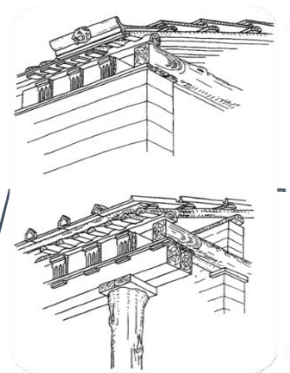
- Are la bază tulpina groasă a copacilor din Pelopones
  - Siluetă sobră, masivă, robustă
- Coloană cu fus tronconic, fără bază
  - Fus cu caneluri (cca 16-20), cu muchii ascuțite și entasis (îngroșare la 1/3 din înălțime)
    - Plasat direct pe stilobat
    - Construit din cilindri de piatră prinși cu scoabe din metal
  - Capitel compus din echină și abacă
  - Înălțimea de 4-6 diametre inferioare

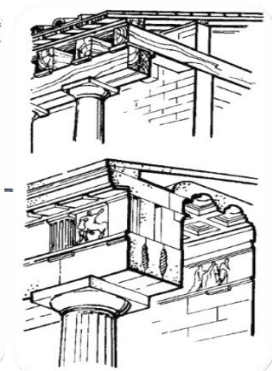

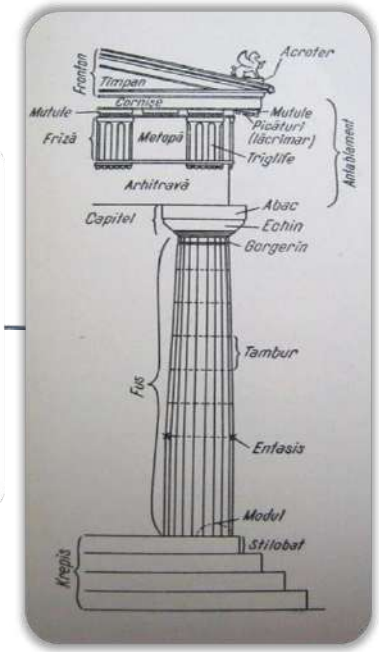
- Friză
  - Triglife
    - Plasate exact de asupra centrului coloanei și la marginea frizei
  - Metope
    - Din lemn, lut, piatră
    - Decor pictat, sculptat

Caracteristica ordinului **doric**

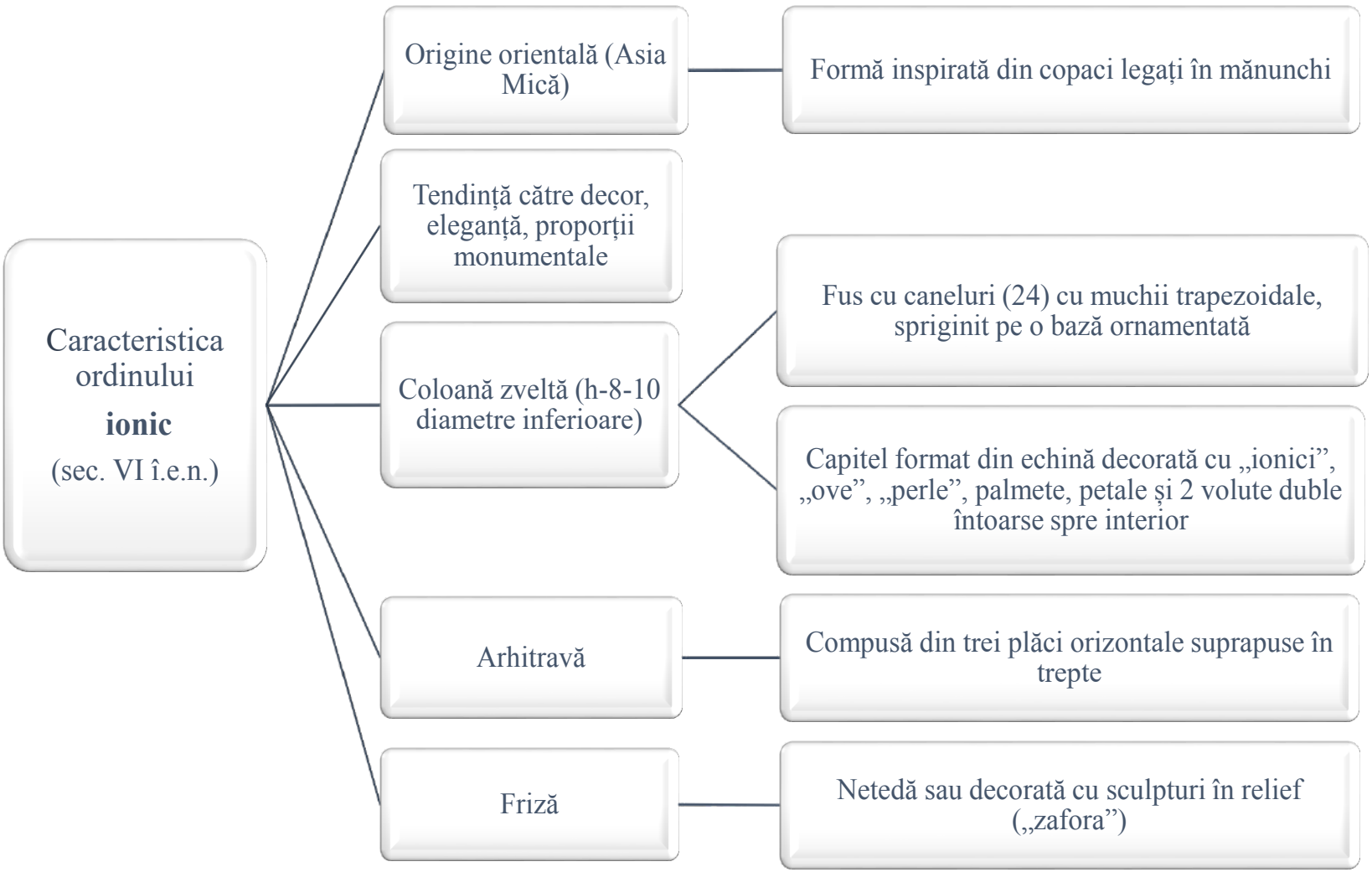

Caracteristica ordinului **ionic** (sec. VI î.e.n.)
Origine orientală (Asia Mică)
Formă inspirată din copaci legați în mănunchi
Tendință către decor, eleganță, proporții monumentale
Coloană zveltă (h-8-10 diametre inferioare)
Fus cu caneluri (24) cu muchii trapezoidale, spriginit pe o bază ornamentată
Capitel format din echină decorată cu „ionici", „ove", „perle", palmete, petale și 2 volute duble întoarse spre interior
Arhitravă
Compusă din trei plăci orizontale suprapuse în trepte
Friză
Netedă sau decorată cu sculpturi în relief („zafora")

Caracteristica ordinului **ionic**

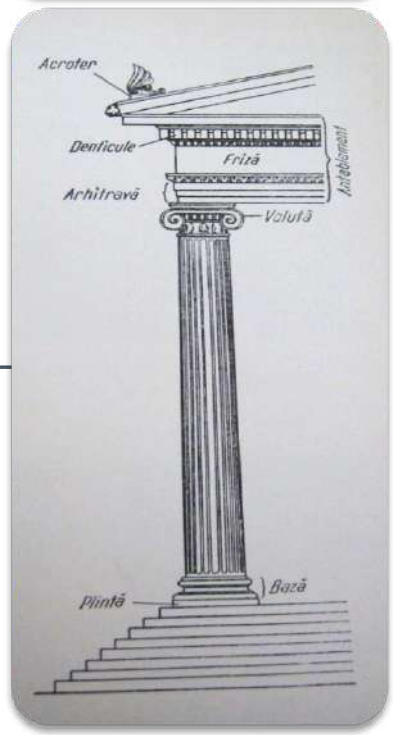

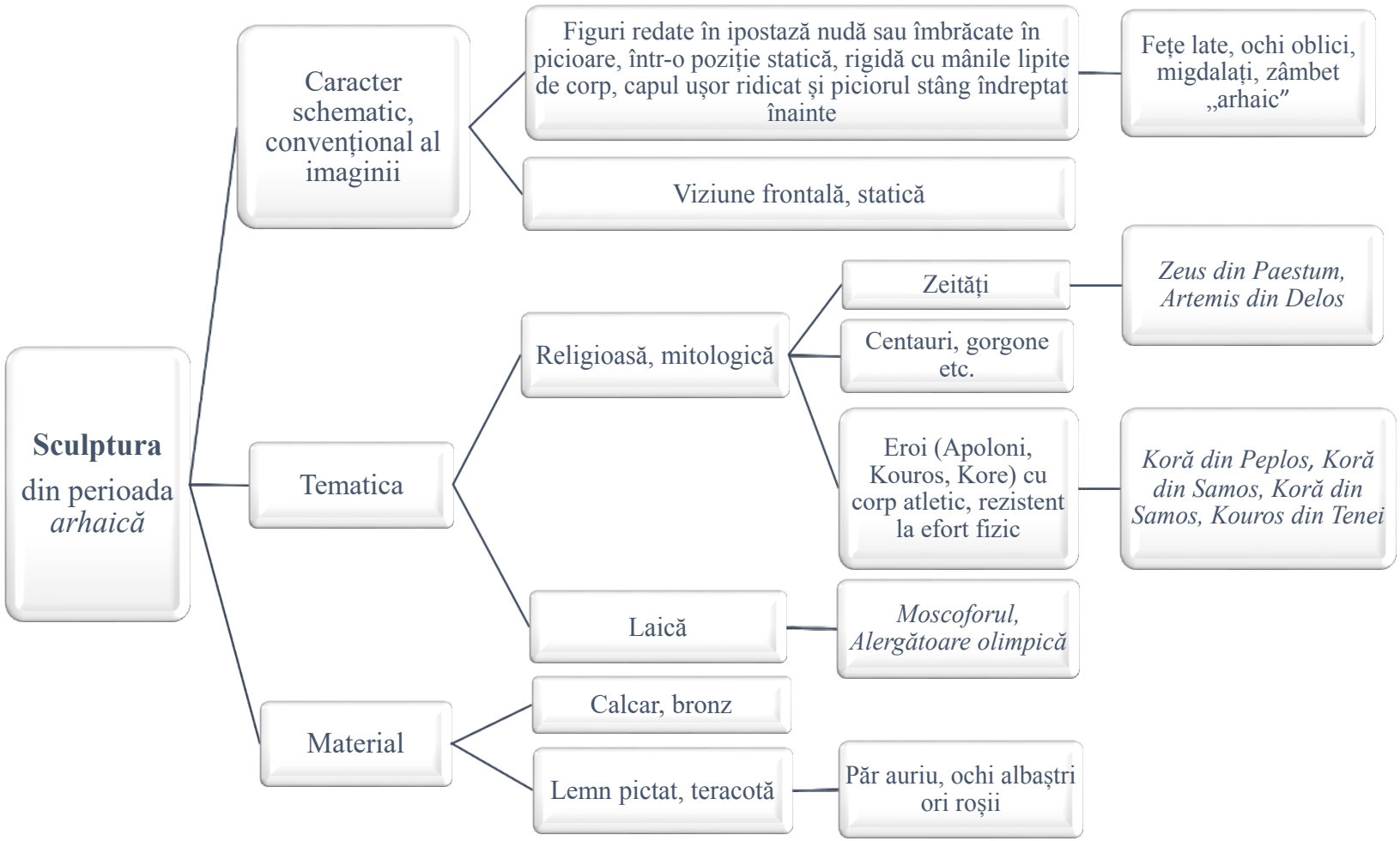

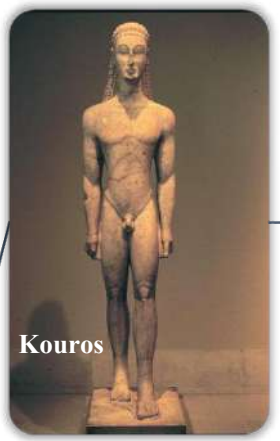

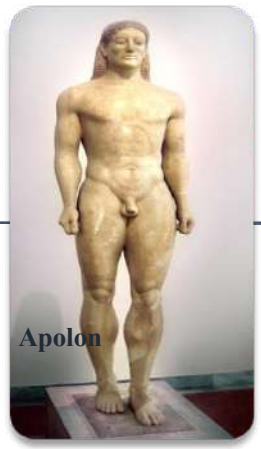

Sculptura din perioada *arhaică*
Caracter schematic, convențional al imaginii
Figuri redate în ipostază nudă sau îmbrăcate în picioare, într-o poziție statică, rigidă cu mânile lipite de corp, capul ușor ridicat și piciorul stâng îndreptat înainte
Fețe late, ochi oblici, migdalați, zâmbet „arhaic"
Viziune frontală, statică
Tematica
Religioasă, mitologică
Zeități
Zeus din Paestum, Artemis din Delos
Centauri, gorgone etc.
Eroi (Apoloni, Kouros, Kore) cu corp atletic, rezistent la efort fizic
Koră din Peplos, Koră din Samos, Koră din Samos, Kouros din Tenei
Laică
Moscoforul, Alergătoare olimpică
Material
Calcar, bronz
Lemn pictat, teracotă
Păr auriu, ochi albaștri ori roșii

Sculptura
din perioada
arhaică

Kouros

Apolon

Moscofor

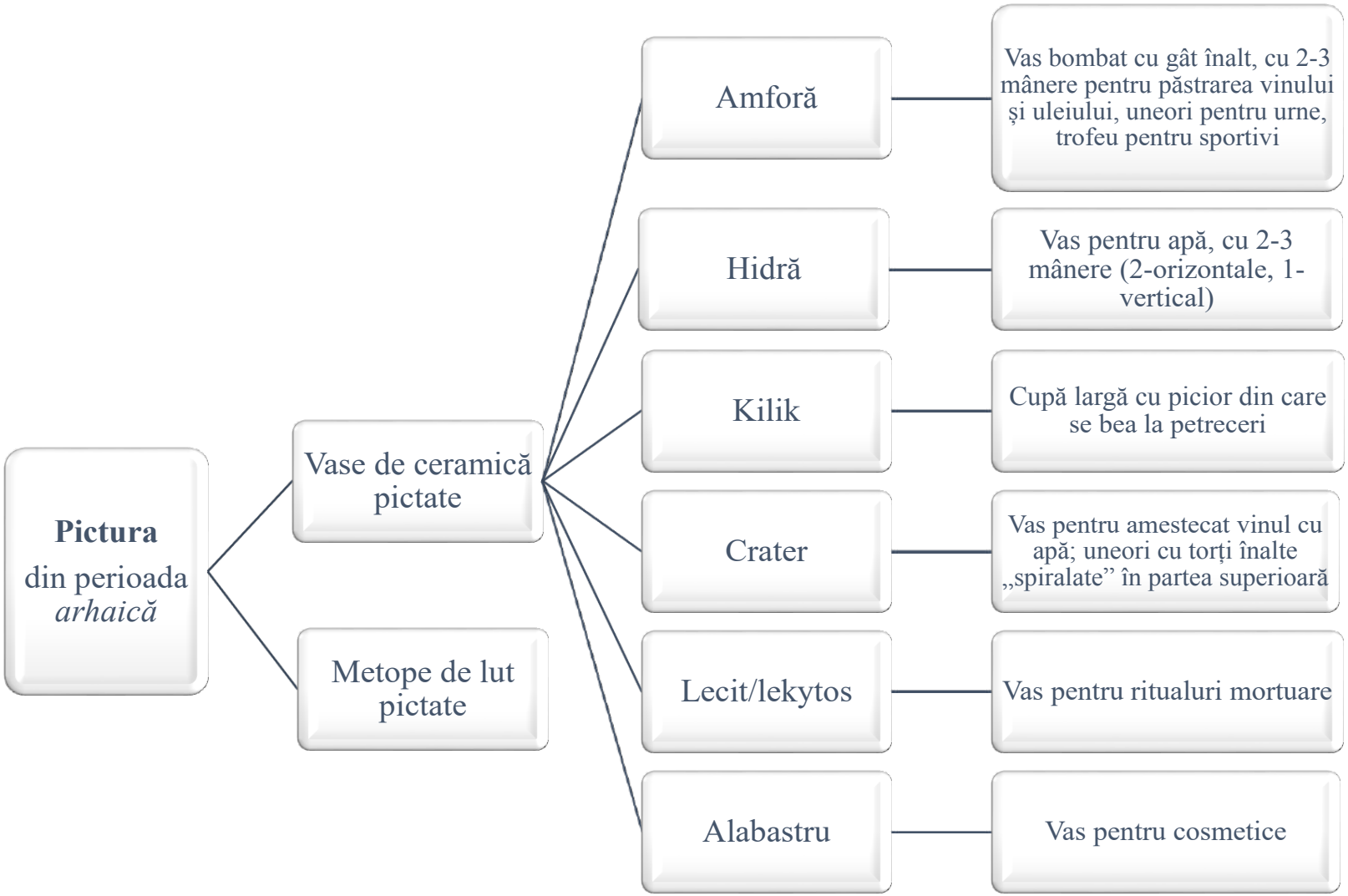

Kore

Alergătoare olimpică

Pictura
din perioada
arhaică
Vase de ceramică pictate
Metope de lut pictate
Amforă
Vas bombat cu gât înalt, cu 2-3 mânere pentru păstrarea vinului și uleiului, uneori pentru urne, trofeu pentru sportivi
Hidră
Vas pentru apă, cu 2-3 mânere (2-orizontale, 1-vertical)
Kilik
Cupă largă cu picior din care se bea la petreceri
Crater
Vas pentru amestecat vinul cu apă; uneori cu torți înalte „spiralate” în partea superioară
Lecit/lekytos
Vas pentru ritualuri mortuare
Alabastru
Vas pentru cosmetice

Tipuri de vase de ceramică pictate

- Amforă

- Hidră

- Kilik

- Crater

- Lecit

- Alabastru

Tematica picturii de pe vasele de ceramică din perioada *arhaică*

- Motive geometrice, vegetale, frize cu animale fantastice (grifoni, himere, lei ș.a.) inspirate din Orient (Korint, Rodos)
  - Stil „orientalizat” (mijl. sec. al VIII-lea î.e.n.- sf. sec. VII î.e.n.)

- Subiecte narative
  - Mitologice

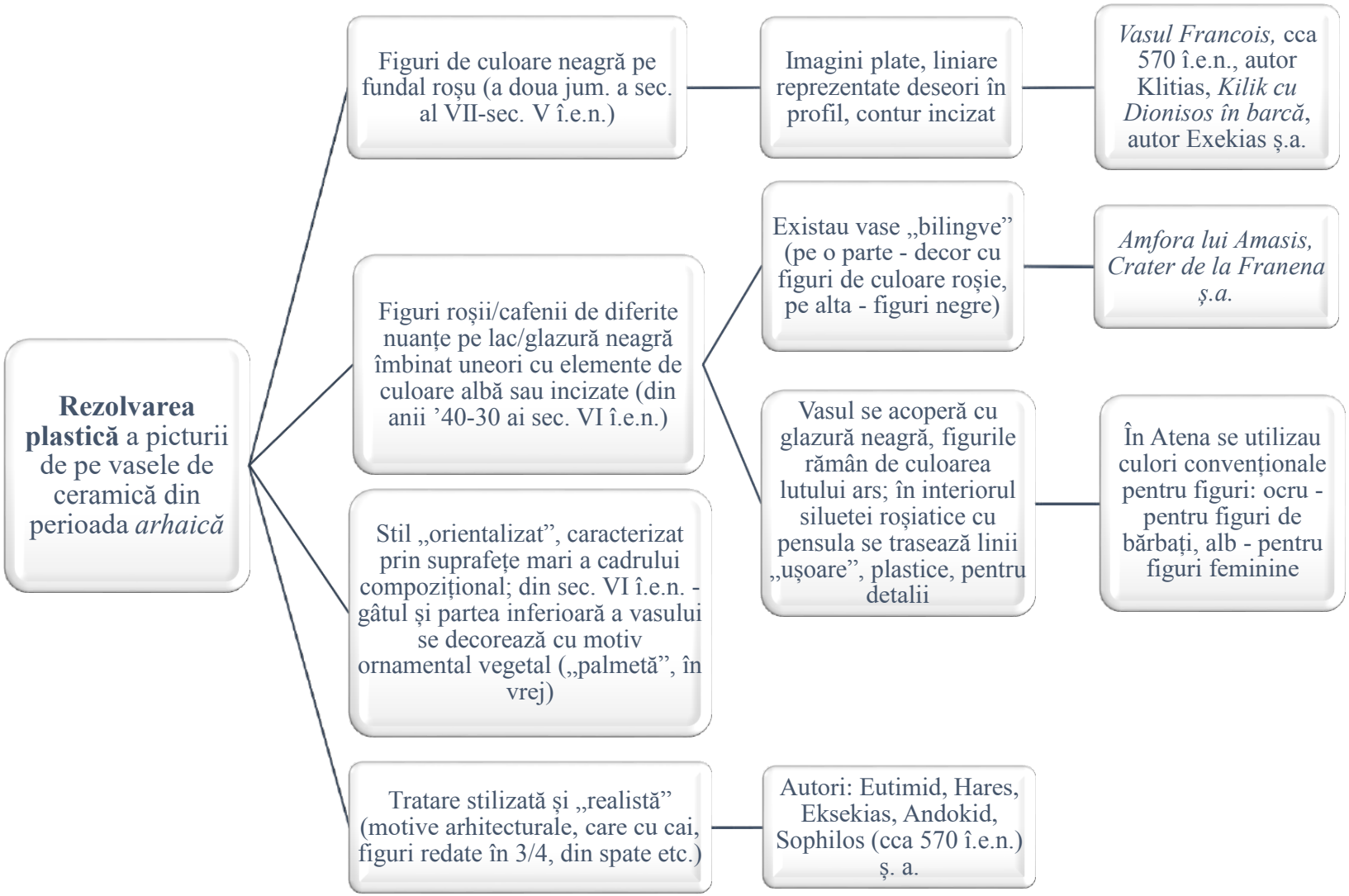

  - Laice
    - Banchete, procesiuni, competiții sportive, scene militare

  - Fantastice
    - Sfincși, sirene, centauri

Rezolvarea plastică a picturii de pe vasele de ceramică din perioada *arhaică*
Figuri de culoare neagră pe fundal roșu (a doua jum. a sec. al VII-sec. V î.e.n.)
Imagini plate, liniare reprezentate deseori în profil, contur incizat
Vasul Francois, cca 570 î.e.n., autor Klitias, *Kilik cu Dionisos în barcă*, autor Exekias ș.a.
Figuri roșii/cafenii de diferite nuanțe pe lac/glazură neagră îmbinat uneori cu elemente de culoare albă sau incizate (din anii ’40-30 ai sec. VI î.e.n.)
Existau vase „bilingve” (pe o parte - decor cu figuri de culoare roșie, pe alta - figuri negre)
Amfora lui Amasis, Crater de la Franena ș.a.
Vasul se acoperă cu glazură neagră, figurile rămân de culoarea lutului ars; în interiorul siluetei roșiatice cu pensula se trasează linii „ușoare”, plastice, pentru detalii
În Atena se utilizau culori convenționale pentru figuri: ocru - pentru figuri de bărbați, alb - pentru figuri feminine
Stil „orientalizat”, caracterizat prin suprafețe mari a cadrului compozițional; din sec. VI î.e.n. - gâtul și partea inferioară a vasului se decorează cu motiv ornamental vegetal („palmetă”, în vrej)
Tratare stilizată și „realistă” (motive arhitecturale, care cu cai, figuri redate în 3/4, din spate etc.)
Autori: Eutimid, Hares, Eksekias, Andokid, Sophilos (cca 570 î.e.n.) ș. a.

Rezolvarea plastică
a *picturii* de pe vasele de ceramică din perioada *arhaică*

Vasul Francois

***Dionisos în barcă*, Exekias**

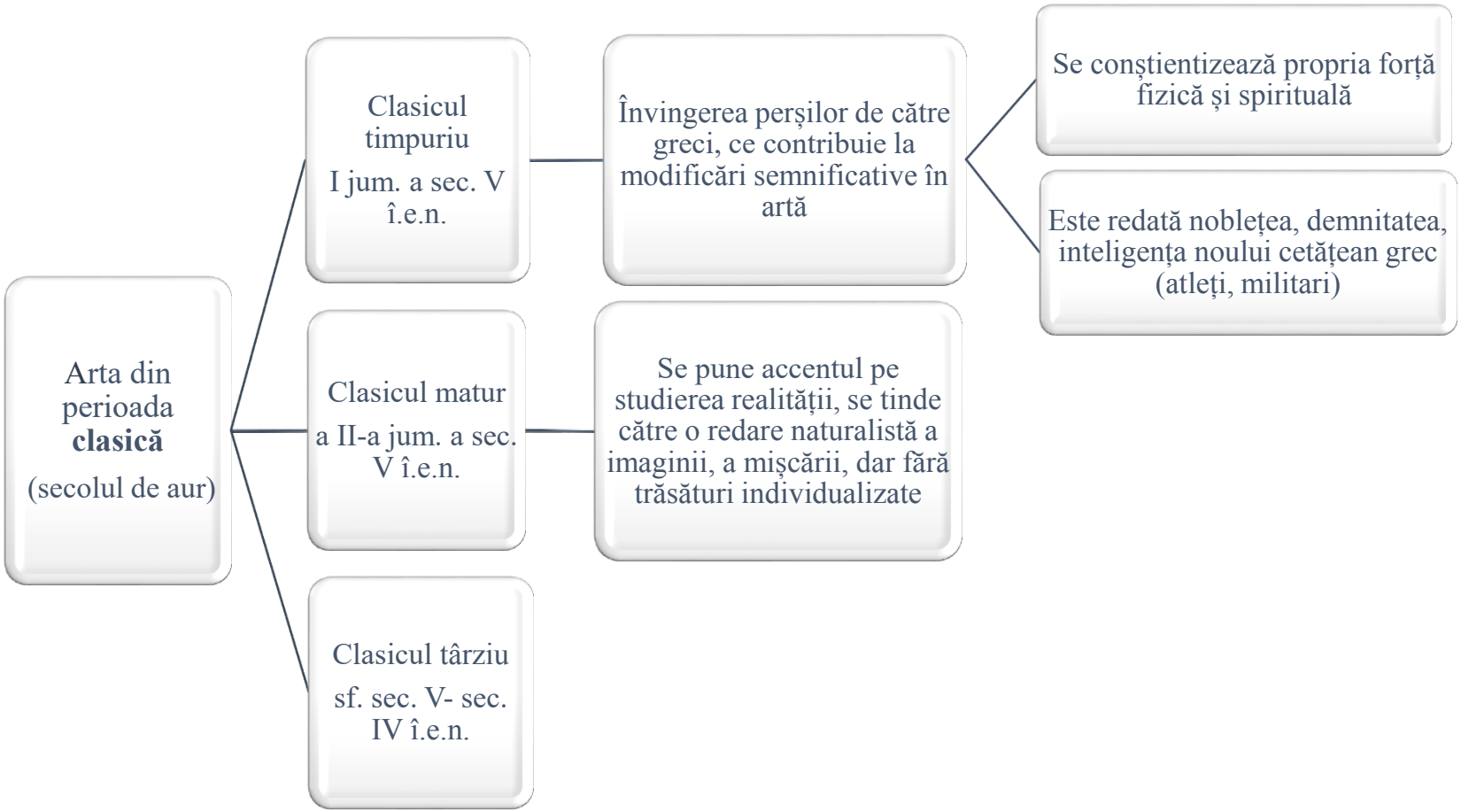

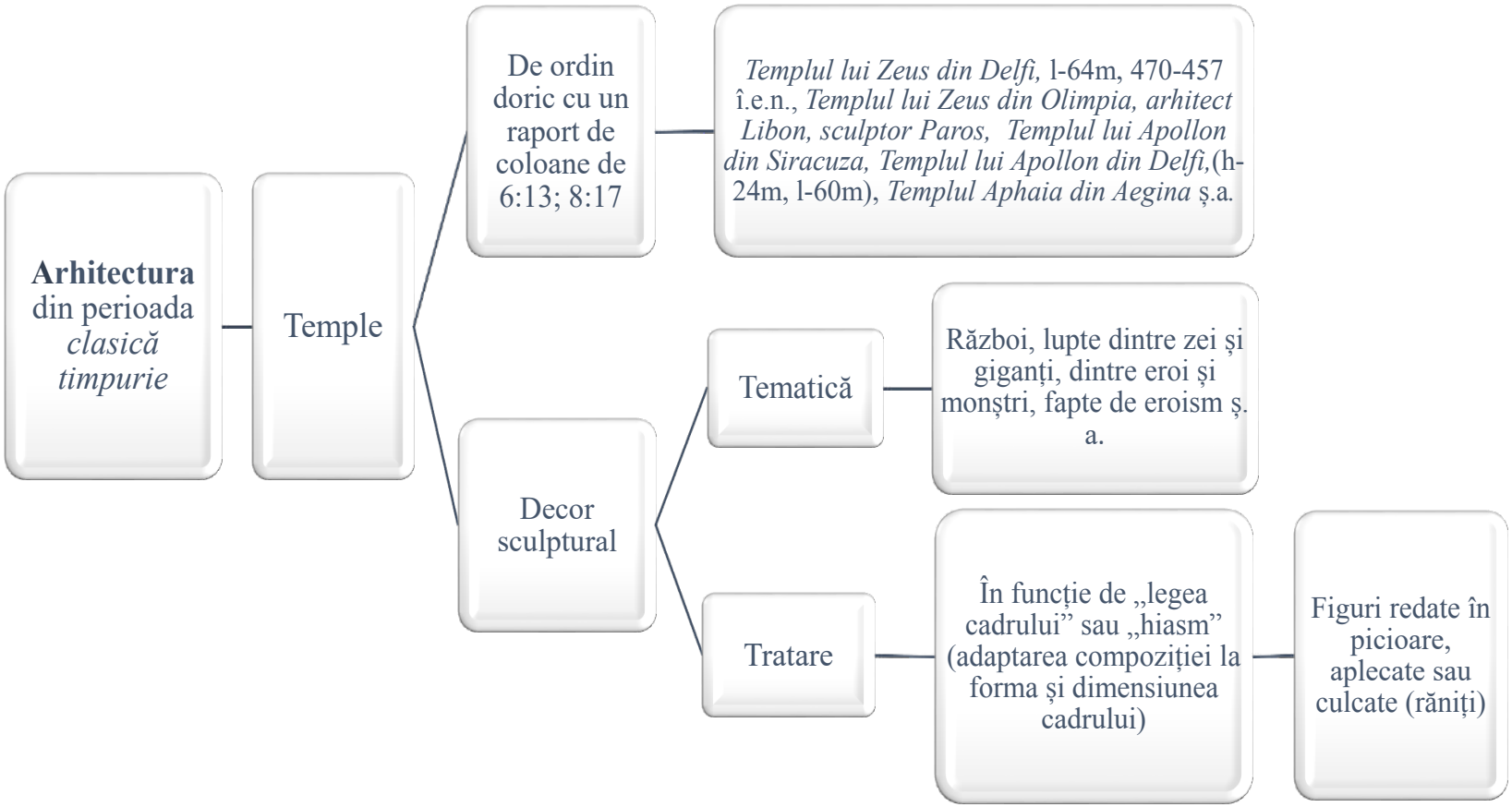

Arta din perioada **clasică** (secolul de aur)
Clasicul timpuriu I jum. a sec. V î.e.n.
Clasicul matur a II-a jum. a sec. V î.e.n.
Clasicul târziu sf. sec. V- sec. IV î.e.n.
Învingerea perșilor de către greci, ce contribuie la modificări semnificative în artă
Se pune accentul pe studierea realității, se tinde către o redare naturalistă a imaginii, a mișcării, dar fără trăsături individualizate
Se conștientizează propria forță fizică și spirituală
Este redată noblețea, demnitatea, inteligența noului cetățean grec (atleți, militari)

Arhitectura din perioada *clasică timpurie*
Temple
De ordin doric cu un raport de coloane de 6:13; 8:17
Templul lui Zeus din Delfi, l-64m, 470-457 î.e.n., *Templul lui Zeus din Olimpia, arhitect Libon, sculptor Paros, Templul lui Apollon din Siracuza, Templul lui Apollon din Delfi,*(h-24m, l-60m), *Templul Aphaia din Aegina* ș.a.
Decor sculptural
Tematică
Război, lupte dintre zei și giganți, dintre eroi și monștri, fapte de eroism ș. a.
Tratare
În funcție de „legea cadrului" sau „hiasm" (adaptarea compoziției la forma și dimensiunea cadrului)
Figuri redate în picioare, aplecate sau culcate (răniți)

Arhitectura
din perioada
clasică timpurie

Templul Aphaia din Aegina

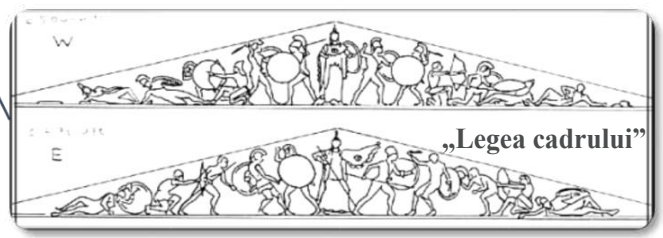

Templul lui Zeus din Olimpia

„Legea cadrului”

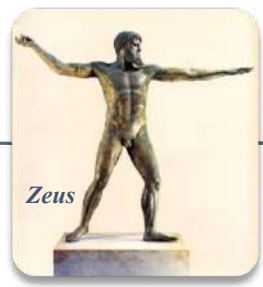
Sculptura din perioada *clasică timpurie*

- Tratare sobră, austeră (dispare surâsul stereotipic)
  - Cutie toracică mare acoperită cu veşmânt „ionian”, cu pliuri în evantai, coafură despărțită în 2 şuvițe
  - Fața cu oval perfect, bărbie pronunțată, pătrată, nas ce continuă în linie dreaptă planul frunții

Conducător de cvadrigă

- Recurgere la chip generalizat, impersonal fără trăsături particulare precum vârsta, clasa
  - *Conducător de cvadrigă din Delfi* (475 î.e.n.), *Poseidon / Zeus* (460 î.e.n.), *Alergător olimpic, Niobide străpunsă de săgeți, Tiranoctonii* ș.a.

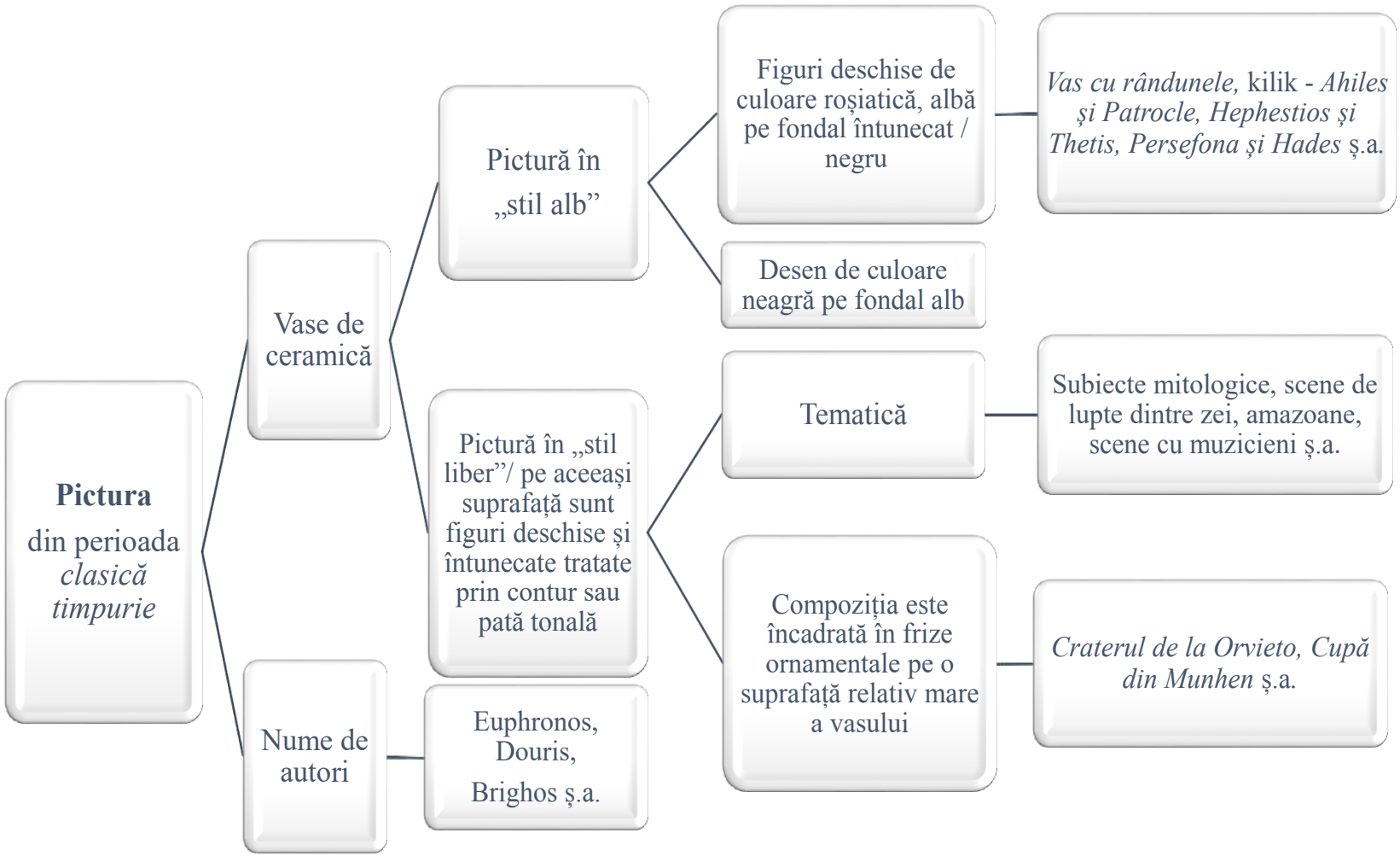

Zeus

Niobide străpunsă de săgeți

- Sculptura are un rol educativ-moral pentru societatea „eroică” greacă

Tiranoctonii

Alergător olimpic

Pictura
din perioada *clasică timpurie*
Vase de ceramică
Pictură în „stil alb”
Figuri deschise de culoare roșiatică, albă pe fondal întunecat / negru
Vas cu rândunele, kilik - *Ahiles și Patrocle, Hephestios și Thetis, Persefona și Hades* ș.a.
Desen de culoare neagră pe fondal alb
Pictură în „stil liber”/ pe aceeași suprafață sunt figuri deschise și întunecate tratate prin contur sau pată tonală
Tematică
Subiecte mitologice, scene de lupte dintre zei, amazoane, scene cu muzicieni ș.a.
Compoziția este încadrată în frize ornamentale pe o suprafață relativ mare a vasului
Craterul de la Orvieto, Cupă din Munhen ș.a.
Nume de autori
Euphronos, Douris, Brighos ș.a.

Pictura
din perioada
clasică
timpurie

Ahiles și Partocle

Arhitectura
din perioada
clasică matură

- Templu
- Gimnaziu
  - Pentru tinerii din familii înstărite
- Palestra
  - Săli pentru gimnastică
- Stadion
- Teatru
- Agora

Odeonul lui Herod Atticus, Atena, 451 î.e.n..

Complexul de pe *Acropola din Atena* („orașul de sus”)

Cca 300m x130m, h-120/90m (construcția templelor între anii 450-407 î.e.n.)

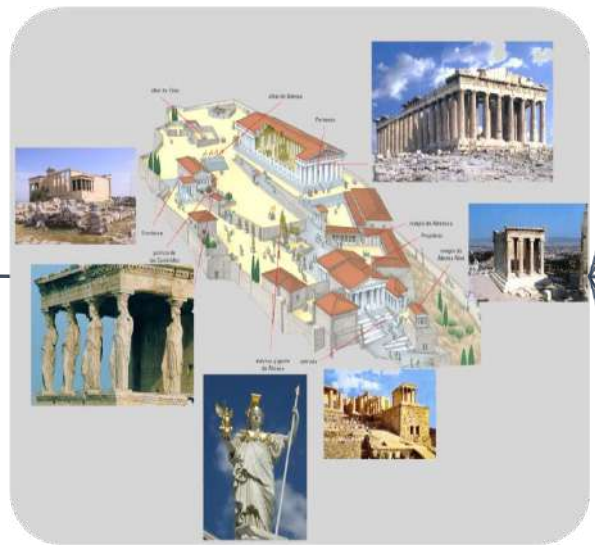
Planul proiectat de Fidias, Ictinos, Callicrates, sculptorul Agoracritos

- Partenon 447-432 î.e.n. — Arhitecți Ictinos, Callicrates (70m x 31m)
- Teseion 449-447 î.e.n.

- Templul zeiței Nike Apteros 429-421 î.e.n. — Arhitect Callicrates, (4,19m x 3,79m)
- Erehteion 430/418-407 î.e.n. — Arhitect Philokles, Arhilah (30m x15m/23,5m x 11,6m)
- Propilee 437-432 î.e.n. — Arhitect Mnesikles, (5m x 10,20m)

Complexul de pe *Acropola din Atena*
(„orașul de sus”)

- Partenon
  447-432 î.e.n.

- Teseion
  449-447 î.e.n.

- Templul zeiței Nike Apteros
  429-421 î.e.n.

- Erehteion
  430/418-407 î.e.n.

- Propilee
  437-432 î.e.n.

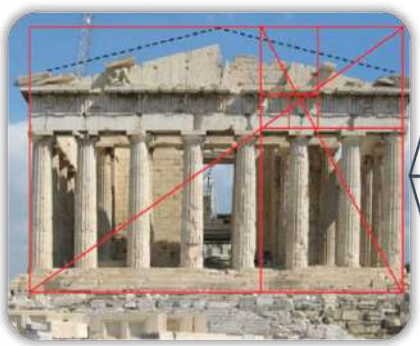

Partenon,
Templul dedicat Atenei Fecioară
(70m x 31m)

- Plan
  - Peripter, octastil de ordin doric, în interior friză ionică

- Decor
  - Frize
    l-160m, h-1m
    - Est — *Gigantomahia*
    - Vest — *Lupta atenienilor cu amazoanele*
    - Nord - Sud — *Căderea Troiei - Lupta centaurilor cu Lapiții*
    - Interior — *Sărbătoarea Panateneelor*
  - Metope
    (92)
    (s-au păstrat cca 20)
  - Fronton
    - Est — *Nașterea zeiței Atena din capul lui Zeus și alte personaje*
    - Vest — *Lupta Atenei cu Poseidon pentru Atica*

Frontonul de Vest

Frontonul de Est

Lupta centaurilor cu Lapiții

Lupta atenienilor cu amazoanele

Cavalcada Efebilor

Purtătorii de ofrande

Friza panateneelor

Frontonul de Est

Dionisos

Erehteion,

Templu închinat zeiței Atena, lui Poseidon și regelui Erehteu

(15m x 30m/24m x 13,4m)

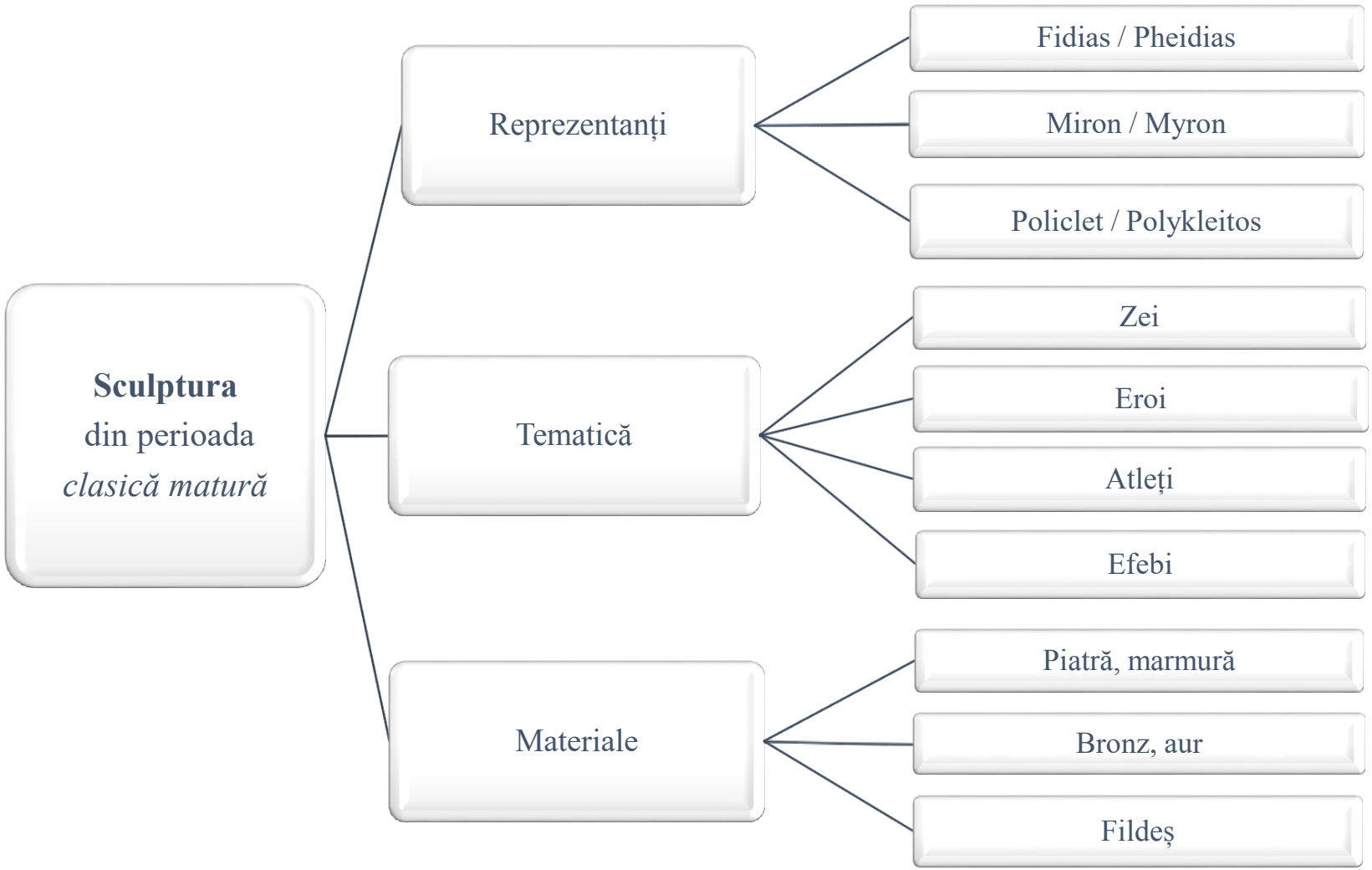
- Plan
  - Neregulat, cu trei porticuri la trei nivele

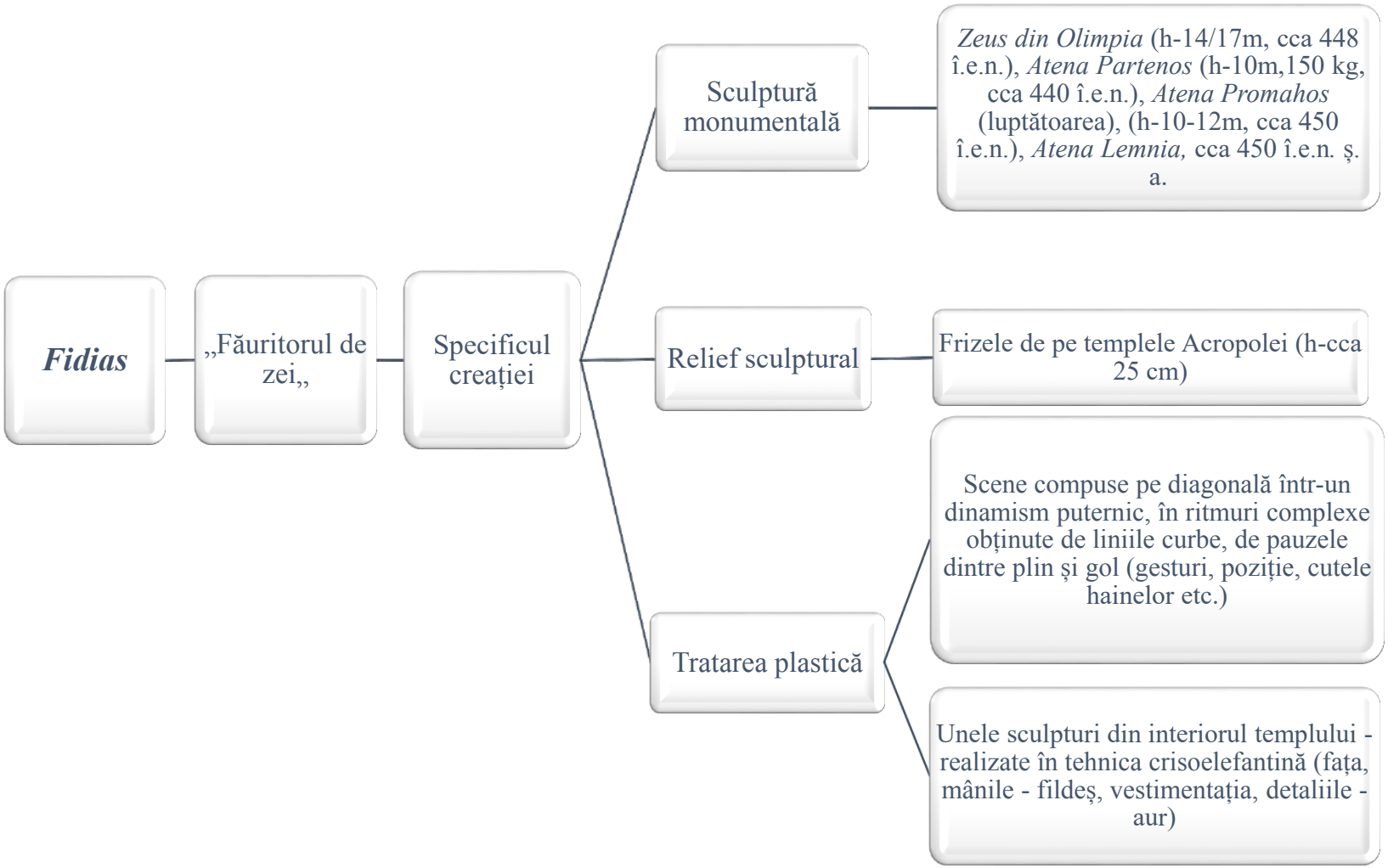

- Decor
  - Sculptat
    - Coloane-statui h-2,60m
      - *Cariatide* cu coșuri pentru ofrande pe cap

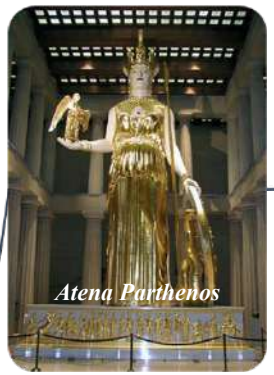

  - Pictat
    - Triglife, metope
      - Auriu, albasru, lila
    - Pereții naosului
      - Roșu închis

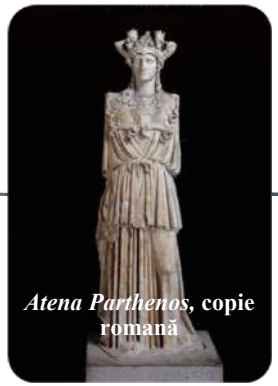

Sculptura
din perioada
clasică matură
Reprezentanți
Fidias / Pheidias
Miron / Myron
Policlet / Polykleitos
Tematică
Zei
Eroi
Atleți
Efebi
Materiale
Piatră, marmură
Bronz, aur
Fildeș

Fidias
„Făuritorul de zei„
Specificul creației
Sculptură monumentală
Zeus din Olimpia (h-14/17m, cca 448 î.e.n.), Atena Partenos (h-10m,150 kg, cca 440 î.e.n.), Atena Promahos (luptătoarea), (h-10-12m, cca 450 î.e.n.), Atena Lemnia, cca 450 î.e.n. ș. a.
Relief sculptural
Frizele de pe templele Acropolei (h-cca 25 cm)
Tratarea plastică
Scene compuse pe diagonală într-un dinamism puternic, în ritmuri complexe obținute de liniile curbe, de pauzele dintre plin și gol (gesturi, poziție, cutele hainelor etc.)
Unele sculpturi din interiorul templului - realizate în tehnica crisoelefantină (fața, mâinile - fildeș, vestimentația, detaliile - aur)

Fidias

Atena Parthenos

Atena Varvakeion

Atena Parthenos, copie romană

Atena Farnezia, copie romană

Nike legând sandalele

Nereidă

Sărbătoarea Panateneelor

Zeus din Olimp

Zeus, Apollo, Hera

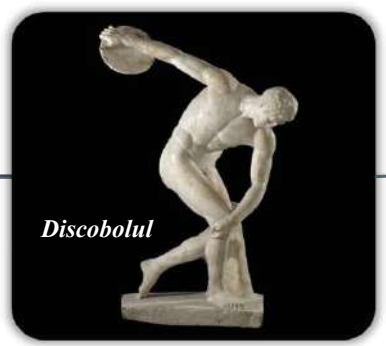
Miron

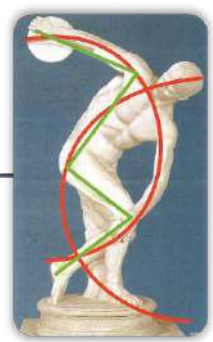
- Specificul creației
  - Sculpturi în bronz (nu s-au păstrat)
    - *Diadumenos, Amazoană, Kora* ș.a.
  - Sculpturi în piatră
    - *Discobolul* (460-450 î.e.n.), *Atena și Marsias* (pentru Acropola din Atena)

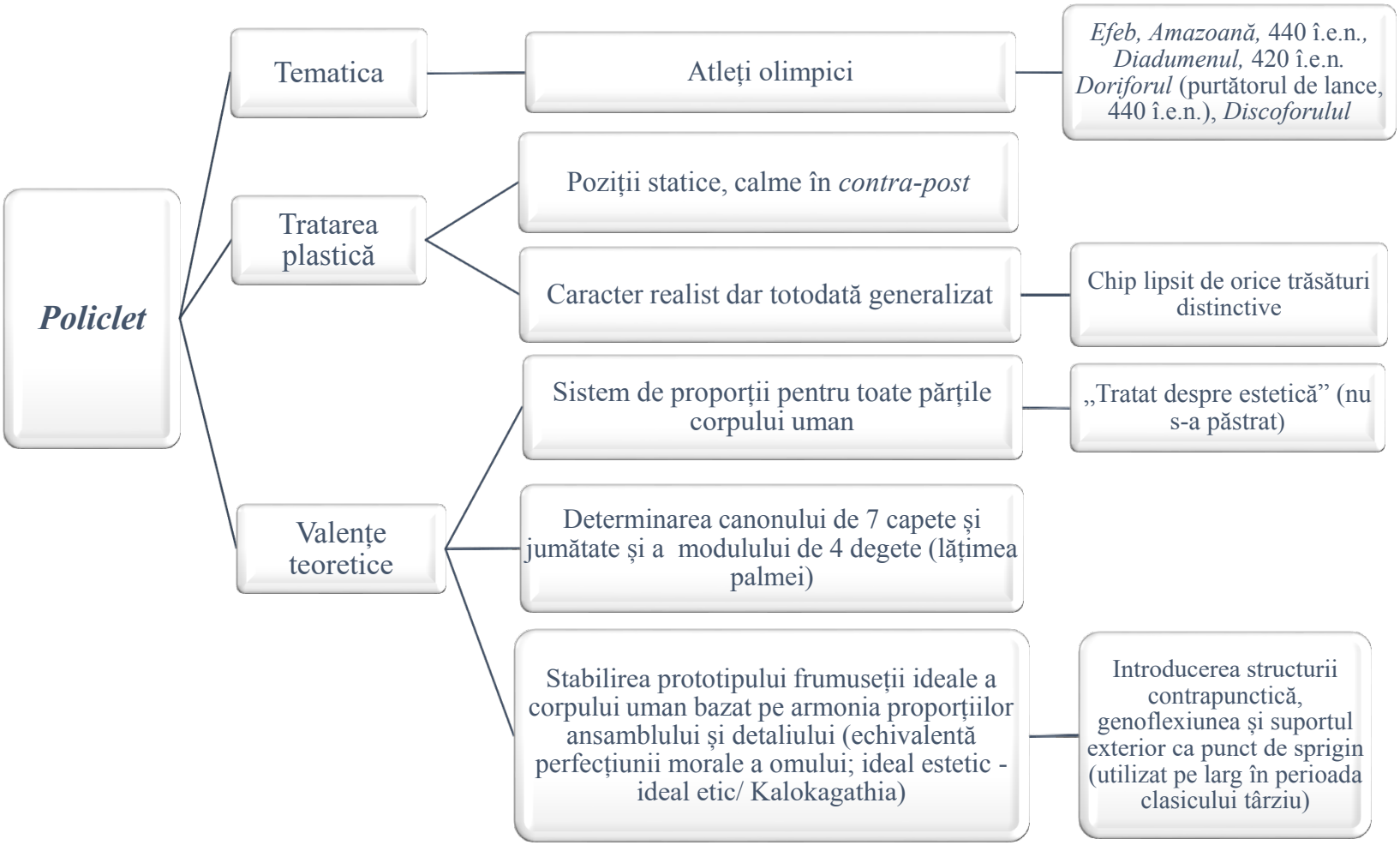

- Tratarea plastică
  - Mișcări dinamice

Policlet
Tematica
Atleți olimpici
Efeb, Amazoană, 440 î.e.n., *Diadumenul,* 420 î.e.n. *Doriforul* (purtătorul de lance, 440 î.e.n.), *Discoforulul*
Tratarea plastică
Poziții statice, calme în *contra-post*
Caracter realist dar totodată generalizat
Chip lipsit de orice trăsături distinctive
Valențe teoretice
Sistem de proporții pentru toate părțile corpului uman
„Tratat despre estetică" (nu s-a păstrat)
Determinarea canonului de 7 capete și jumătate și a modulului de 4 degete (lățimea palmei)
Stabilirea prototipului frumuseții ideale a corpului uman bazat pe armonia proporțiilor ansamblului și detaliului (echivalentă perfecțiunii morale a omului; ideal estetic - ideal etic/ Kalokagathia)
Introducerea structurii contrapunctică, genoflexiunea și suportul exterior ca punct de sprigin (utilizat pe larg în perioada clasicului târziu)

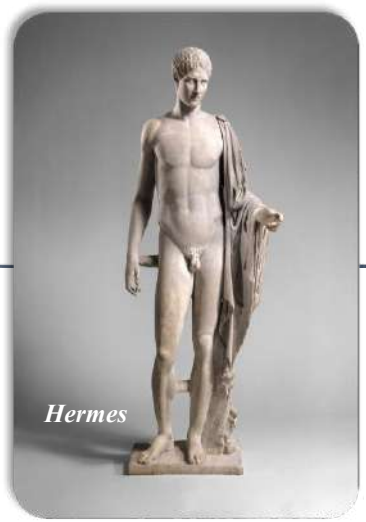
Policlet

Pictura
din perioada
clasică matură

- Vase de ceramică
  - Cromatică armonioasă - alb, galben, roșu, negru
  - Desen fin, elegant al figurilor
    - *Lupta grecilor cu amazoanele, Lupta de lângă Maraton*, autor Polygnot, *Aventurile lui Teseu*, autor Kodros, cca 440 î.e.n. ș.a.
  - Autori: Zevksis (compoziții complexe), Kvintilion (efecte tonale), Lukian (tematică variată), Aristotel (figuri „ideale”) ș.a.
- Pictură monumentală (în morminte)
  - Tehnica encausticii
  - Tematică mitologică, de război, vânătoare

  - Tratare în perspectivă, figuri în veșminte transparente
    - Agaphor - pictor de decorații teatrale

Pictura
din perioada
clasică matură

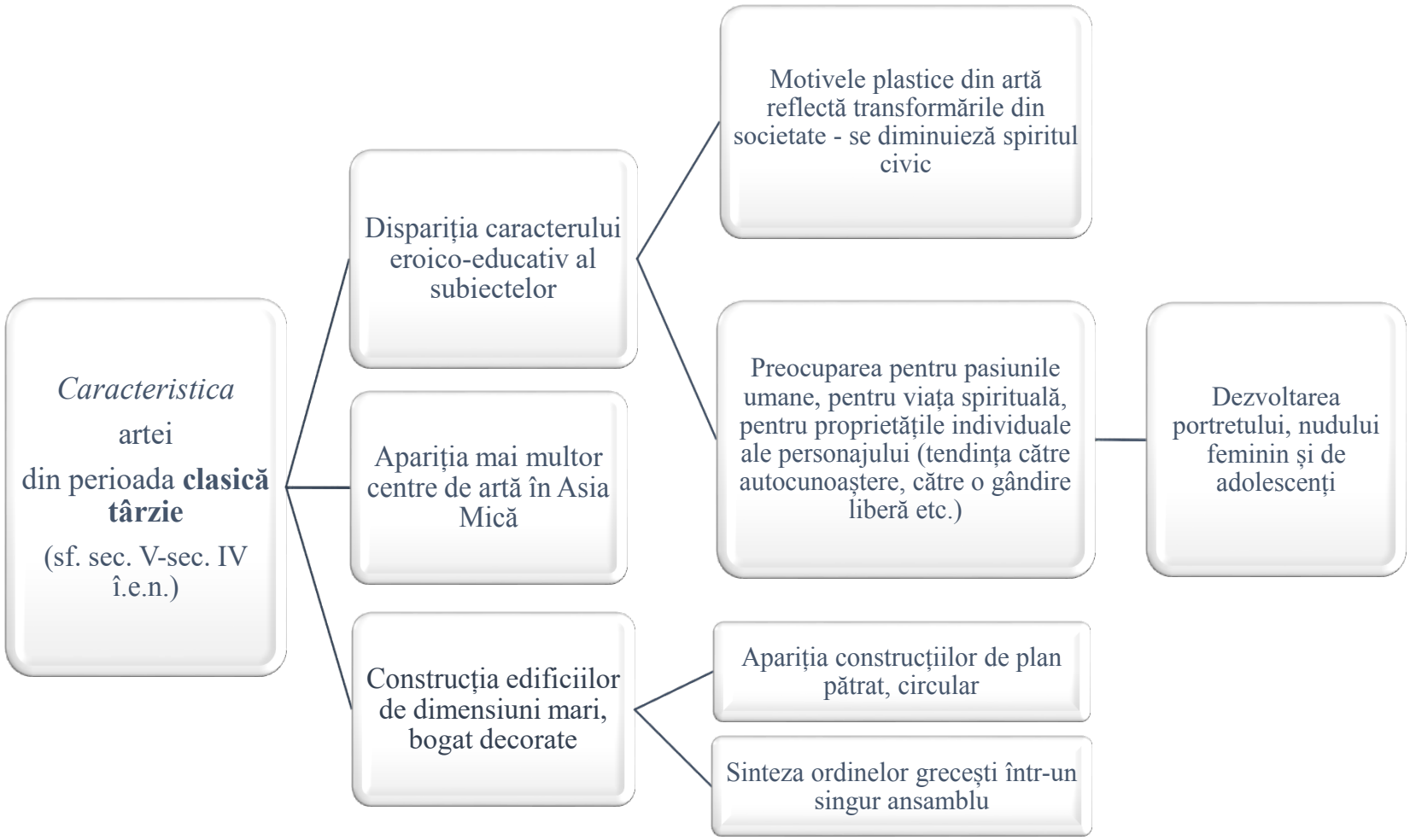

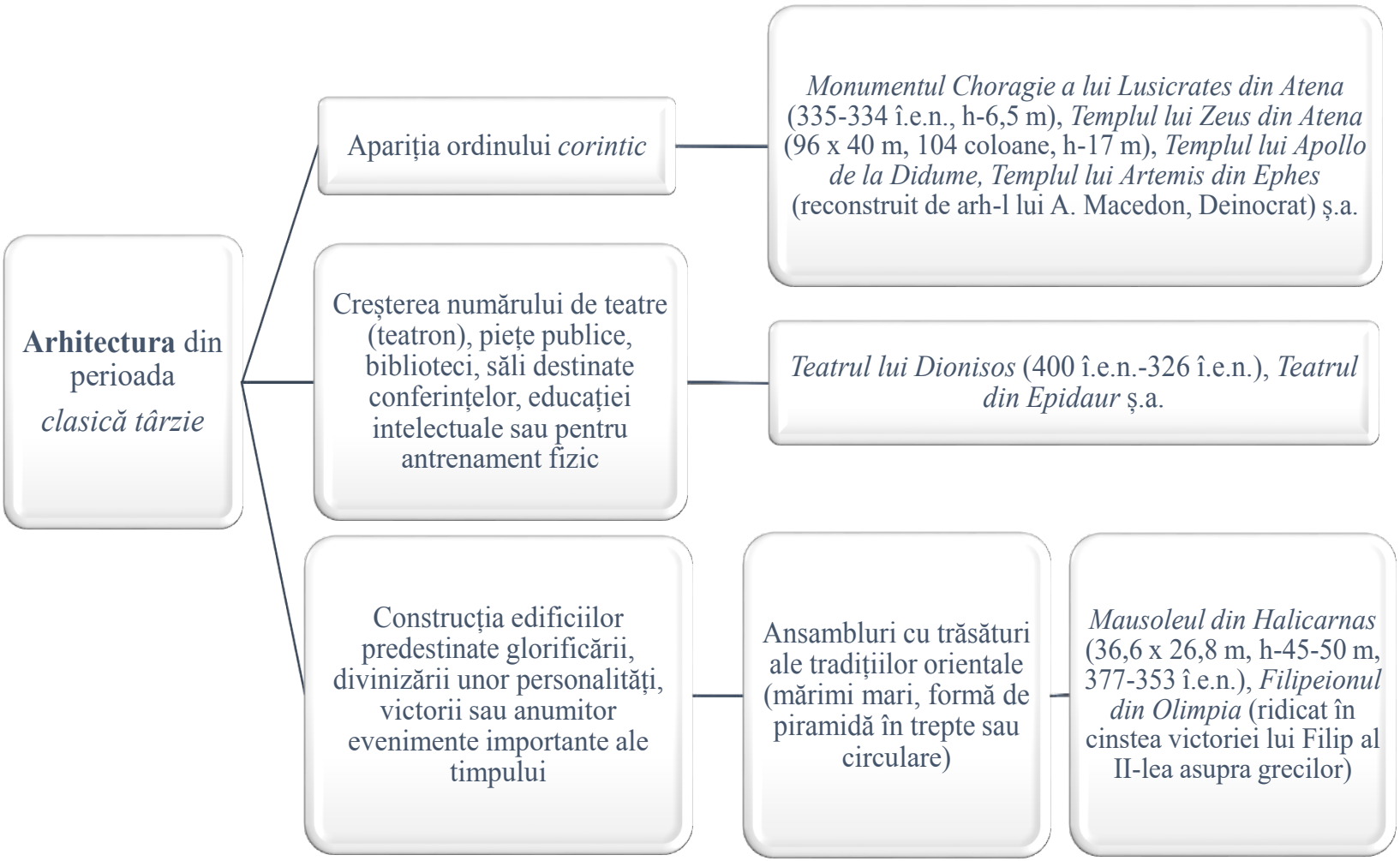

Caracteristica
artei
din perioada **clasică târzie**
(sf. sec. V-sec. IV î.e.n.)
Dispariția caracterului eroico-educativ al subiectelor
Motivele plastice din artă reflectă transformările din societate - se diminuează spiritul civic
Preocuparea pentru pasiunile umane, pentru viața spirituală, pentru proprietățile individuale ale personajului (tendința către autocunoaștere, către o gândire liberă etc.)
Dezvoltarea portretului, nudului feminin și de adolescenți
Apariția mai multor centre de artă în Asia Mică
Construcția edificiilor de dimensiuni mari, bogat decorate
Apariția construcțiilor de plan pătrat, circular
Sinteza ordinelor grecești într-un singur ansamblu

Arhitectura din perioada *clasică târzie*
Apariția ordinului *corintic*
Monumentul Choragie a lui Lusicrates din Atena (335-334 î.e.n., h-6,5 m), *Templul lui Zeus din Atena* (96 x 40 m, 104 coloane, h-17 m), *Templul lui Apollo de la Didume, Templul lui Artemis din Ephes* (reconstruit de arh-l lui A. Macedon, Deinocrat) ș.a.
Creșterea numărului de teatre (teatron), piețe publice, biblioteci, săli destinate conferințelor, educației intelectuale sau pentru antrenament fizic
Teatrul lui Dionisos (400 î.e.n.-326 î.e.n.), *Teatrul din Epidaur* ș.a.
Construcția edificiilor predestinate glorificării, divinizării unor personalități, victorii sau anumitor evenimente importante ale timpului
Ansambluri cu trăsături ale tradițiilor orientale (mărimi mari, formă de piramidă în trepte sau circulare)
Mausoleul din Halicarnas (36,6 x 26,8 m, h-45-50 m, 377-353 î.e.n.), *Filipeionul din Olimpia* (ridicat în cinstea victoriei lui Filip al II-lea asupra grecilor)

Arhitectura din perioada *clasică târzie*

Templul lui Zeus din Atena

Templul lui Artemis din Ephes

Templul lui Apollo din Didume

Teatrul din Epidaur

Teatrul Filipoi

Monumentul Choragie a lui Lisicrates, Atena

Mausoleul din Halicarnas (36,6 x 26,8 m, h-45-50 m, 377-353 î.e.n.)

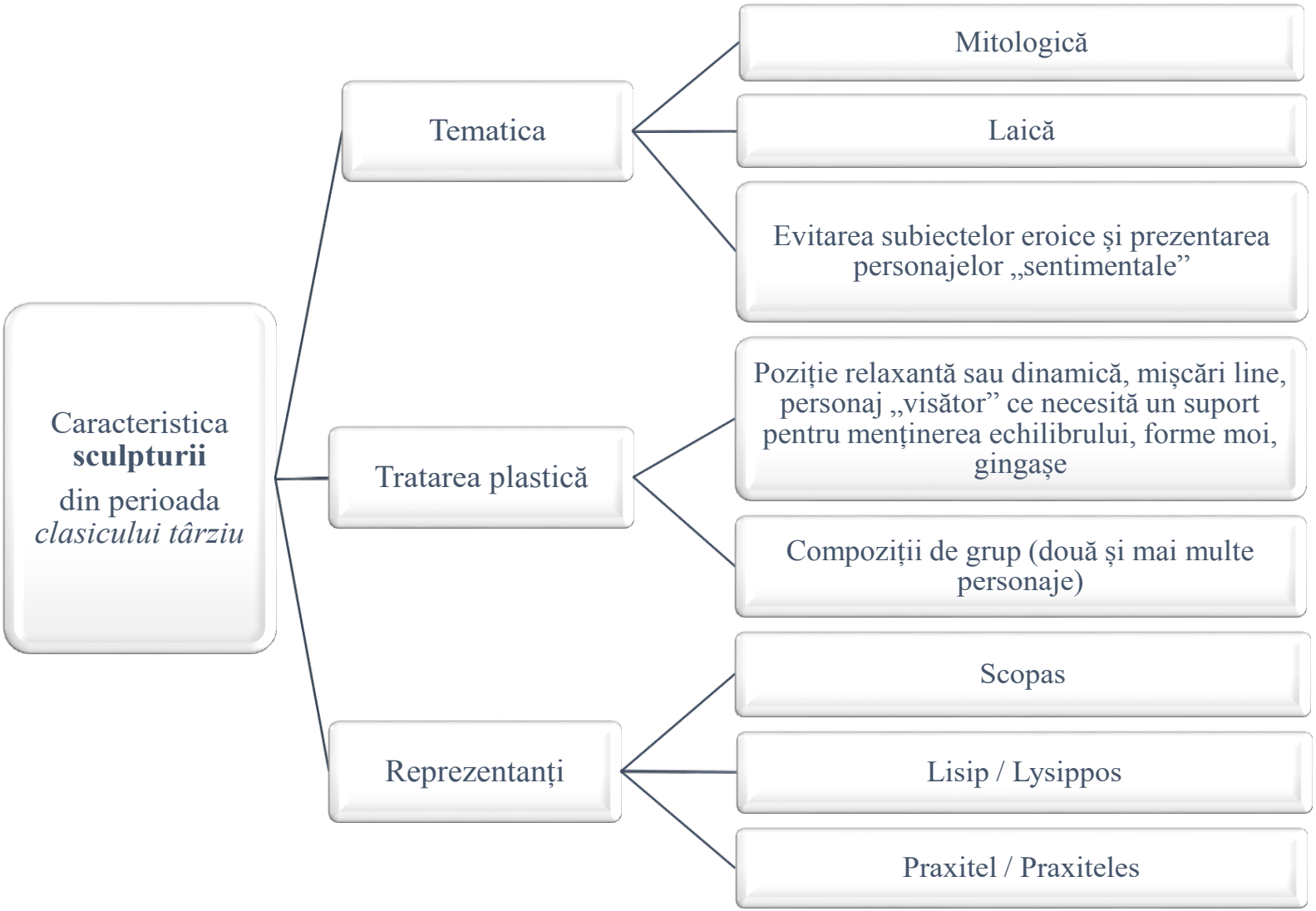
Caracteristica ordinului ***corintic*** (sec. Vî.e.n.)

Inventat de sculptorul Calimahus care s-a inspirat din imaginea unui coș-ofrandă cu jucării de pe mormântul unei fete acoperit cu o placă de ceramică

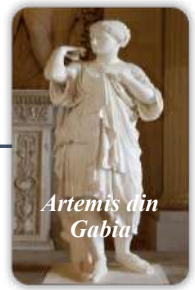
- Capitel înalt format dintr-un coș (calathos) înconjurat de două rânduri de frunze de acant suprapuse în formă de tablă de șah și răsfrânte în partea superioară aidoma unei volute
  - Cioplit individual din piatră, marmură sau turnat în metal
  - Acoperit uneori cu culori vii, sonore
- Coloană zveltă (h-12 diametre inferioare), fus canelat pe o bază ornamentată, evazată puternic în partea inferioară
- Arhitravă din trei plăci orizontale inegale suprapuse în trepte
- Friză netedă
- Cornișă cu denticule

Caracteristica **sculpturii** din perioada *clasicului târziu*
Tematica
Mitologică
Laică
Evitarea subiectelor eroice și prezentarea personajelor „sentimentale”
Tratarea plastică
Poziție relaxantă sau dinamică, mișcări line, personaj „visător” ce necesită un suport pentru menținerea echilibrului, forme moi, gingașe
Compoziții de grup (două și mai multe personaje)
Reprezentanți
Scopas
Lisip / Lysippos
Praxitel / Praxiteles

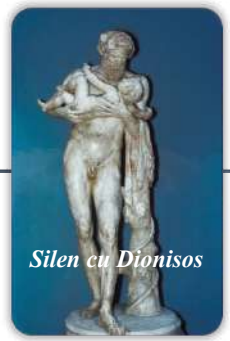
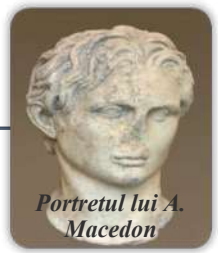
Praxitel

- Specificul creației
  - Sculpturi în atitudini nobile, grațioase pătrunse de moliciune, senzualitate, blândețe, gingășie aproape feminină
    - *Hanimede și vulturul* ș.a.
    -
      Afrodita din Cnid
    -
      Artemis din Gabii
- Subiecte tematice
  - Personaje mitologice, laice (femei, efebi) în atitudini visătoare, lirice
    - *Afrodita din palatul Tavricesk* ș.a.
    -
      Satir odihnindu-se
    -
      Hermes
- Tratarea plastică
  - Personaje în mișcare axială sau înclinată - poziții ce necesită anumite elemente-suport (copac, stâncă, draperie ș. a.)
    - *Hermes cu copilul Dionisos în brațe* (h-2,10 m, 343 î.e.n.) ș.a.
    -
      Apollo omorând șopârla
    -
      Hermes cu copilul Dionisos

Scopas

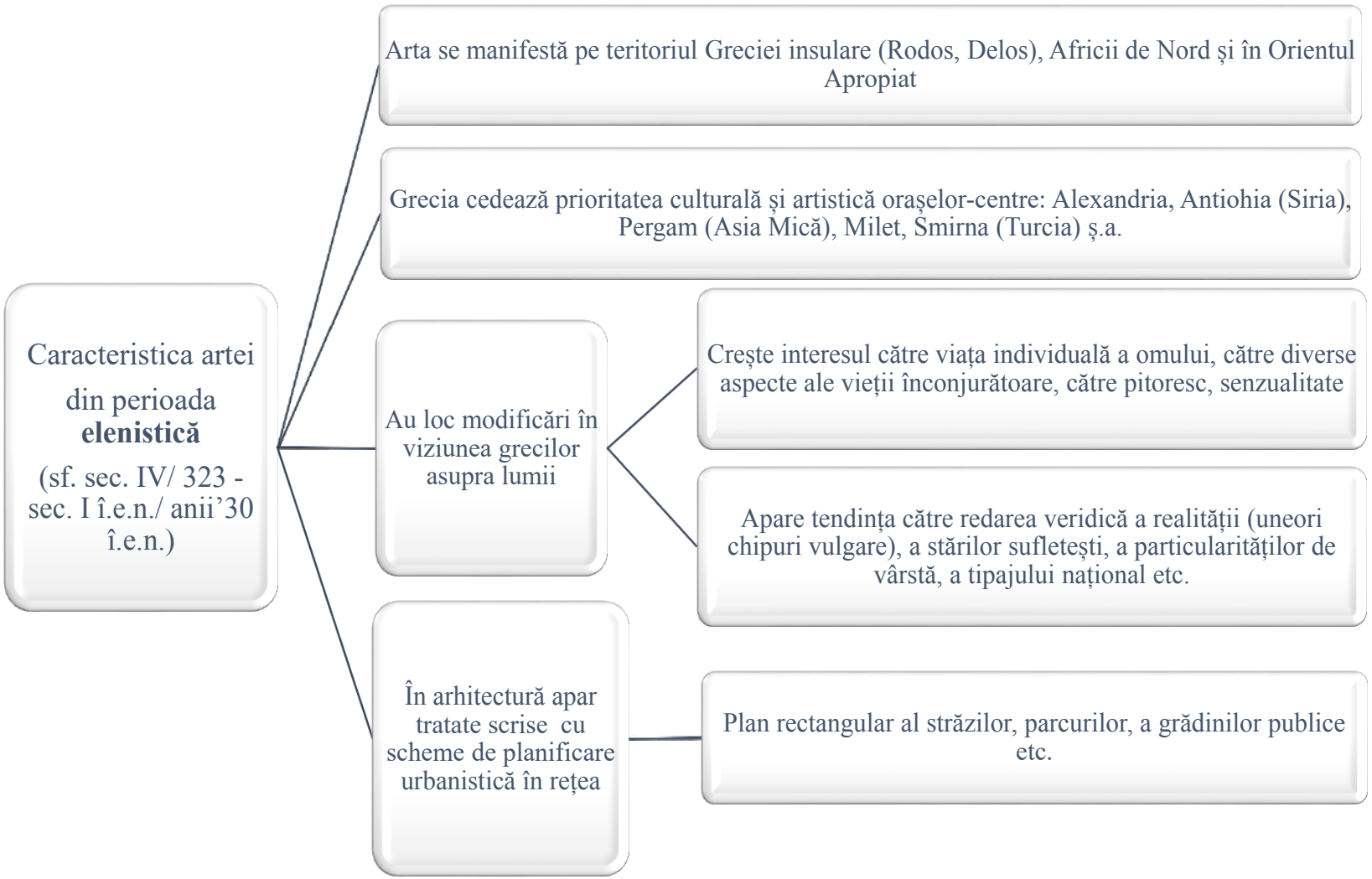
- Specificul creației
  - Lucrări ce reflectă diverse emoții, sentimente (suferință, durere, neliniște, tensiune, extaz ș. a.)
    -
      Stela unui tânăr (vânător), 340-330 î.e.n.
- Tematica
  - Scene de lupte cu ostași răniți, muribunzi, scene de dans ritualic, stele funerare ș. a.
    - Relieful decorativ de pe: Mausoleul din Halicarnas (*Lupta amazoanelor cu grecii*), Templul lui Artemis din Ephes, Templul Artemidei din Tegeu, *Menada* (cca 350 î.e.n.) ș.a.
    -
      Lupta amazoanelor cu grecii
- Tratare plastică
  - Mișcări dinamice exagerate, axe contorsionate în formă de „S”, diagonale, deschideri de unghiuri puternice, curbe, contracurbe
    -
      Menada
    -
      Gigantomahia, Altarul din Pergam

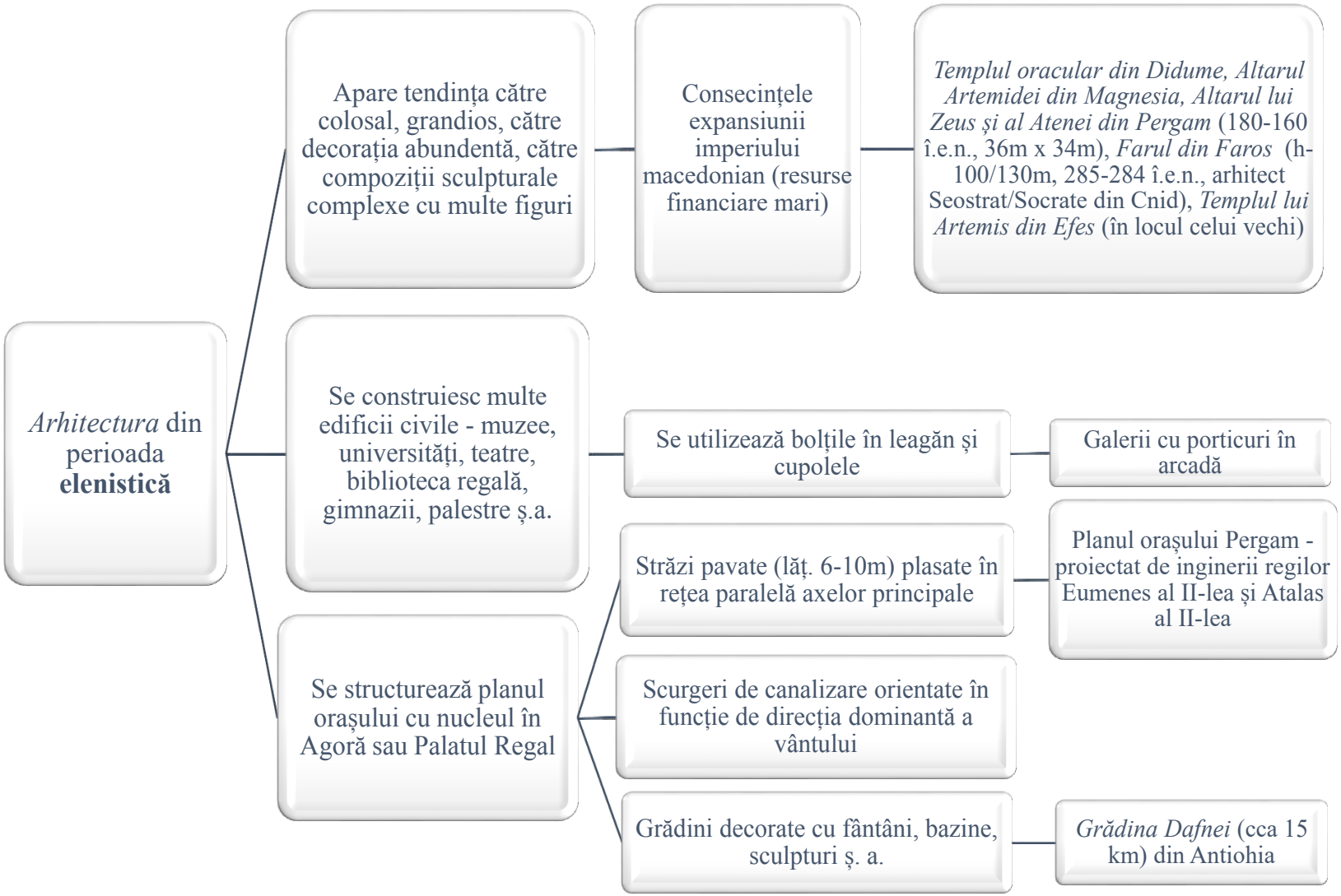
Lisip

- Specificul creației
  - Preferința de a lucra în bronz
- Subiecte tematice
  - Personaje mitologice, laice (sportivi), portret
    - *Hercule luptându-se cu leul, Pugilistul* (cap), *Portretul lui Euripide* (poet) ș.a.
  -
    Hercule odihnindu-se
  -
    Silen cu Dionisos
  -
    Hermes odihnindu-se
  -
    Portretul lui A. Macedon
-
  Ares
- Tratarea plastică
  - Figuri zvelte cu picioare lungi, subțiri redate după un nou canon estetic al figurii umane de opt capete și jumătate
    -
      Hermes legând sandalele
    -
      Apoxiomenos
  - Tratare psihologică a personajelor cu trăsături individualizate (temperament, vârstă, ocupație)

Pictura
de pe vasele de ceramică din perioada *clasică târzie*

- Tematica
  - Motive mitologice, de luptă, de ceremonii religioase, cotidiene (de nuntă ș.a.) desfășurate pe fundaluri cu peisaj
    - Autori: Mikon, Zeuxis, Parasios ș.a.
-
  - Încadrare în frize ornamentale ce ocupă o suprafață mare în compoziție, compoziții complexe (Zeuxis)
    -
    -
- Tratarea plastică
  - Utilizarea contrastelor coloristice și a degradeurilor (introduse de Mikon, Zeuxis, Parosia, Apolodor din Atena („pictorul umbrelor”) ș. a.)
    -
    -
  - Desfășurarea compozițiilor pe fundal alb (370-360 î.e.n.), tehnică întâlnită indeosebi în vasele pentru cosmetice sau funerare
    - „Vase chafn” (în sudul Italiei) ș.a.
      -

Caracteristica artei din perioada **elenistică** (sf. sec. IV/ 323 - sec. I î.e.n./ anii'30 î.e.n.)
Arta se manifestă pe teritoriul Greciei insulare (Rodos, Delos), Africii de Nord și în Orientul Apropiat
Grecia cedează prioritatea culturală și artistică orașelor-centre: Alexandria, Antiohia (Siria), Pergam (Asia Mică), Milet, Smirna (Turcia) ș.a.
Au loc modificări în viziunea grecilor asupra lumii
Crește interesul către viața individuală a omului, către diverse aspecte ale vieții înconjurătoare, către pitoresc, senzualitate
Apare tendința către redarea veridică a realității (uneori chipuri vulgare), a stărilor sufletești, a particularităților de vârstă, a tipajului național etc.
În arhitectură apar tratate scrise cu scheme de planificare urbanistică în rețea
Plan rectangular al străzilor, parcurilor, a grădinilor publice etc.

Arhitectura din perioada **elenistică**
Apare tendința către colosal, grandios, către decorația abundentă, către compoziții sculpturale complexe cu multe figuri
Consecințele expansiunii imperiului macedonian (resurse financiare mari)
Templul oracular din Didume, Altarul Artemidei din Magnesia, Altarul lui Zeus și al Atenei din Pergam (180-160 î.e.n., 36m x 34m), *Farul din Faros* (h-100/130m, 285-284 î.e.n., arhitect Seostrat/Socrate din Cnid), *Templul lui Artemis din Efes* (în locul celui vechi)
Se construiesc multe edificii civile - muzee, universități, teatre, biblioteca regală, gimnazii, palestre ș.a.
Se utilizează bolțile în leagăn și cupolele
Galerii cu porticuri în arcadă
Se structurează planul orașului cu nucleul în Agoră sau Palatul Regal
Străzi pavate (lăț. 6-10m) plasate în rețea paralelă axelor principale
Planul orașului Pergam - proiectat de inginerii regilor Eumenes al II-lea și Atalas al II-lea
Scurgeri de canalizare orientate în funcție de direcția dominantă a vântului
Grădini decorate cu fântâni, bazine, sculpturi ș. a.
Grădina Dafnei (cca 15 km) din Antiohia

Arhitectura din perioada *elenistică*

Templul lui Apollo Sauroctonon

Templul lui Artemis din Ephes

Altarul din Pergam

Farul din Alexandria

Teatrul din Ephes

Biblioteca din Alexandria

Specificul **arhitecturii** din perioada *elenistică*

- Sinteza elementelor arhitecturale într-un singur ansamblu / perete
  - Coloană mixtă de ordin doric (sus), și ionic (jos)
  - Colonadă ionică cu antablament, friză dorică, cu denticule
  - Capitel corintic cu volute, grifoni înaripați, lei, tauri (influența orientală)
- Coloane cu fus canelat (sus), neted/ sculptat (jos)

Bază de coloană

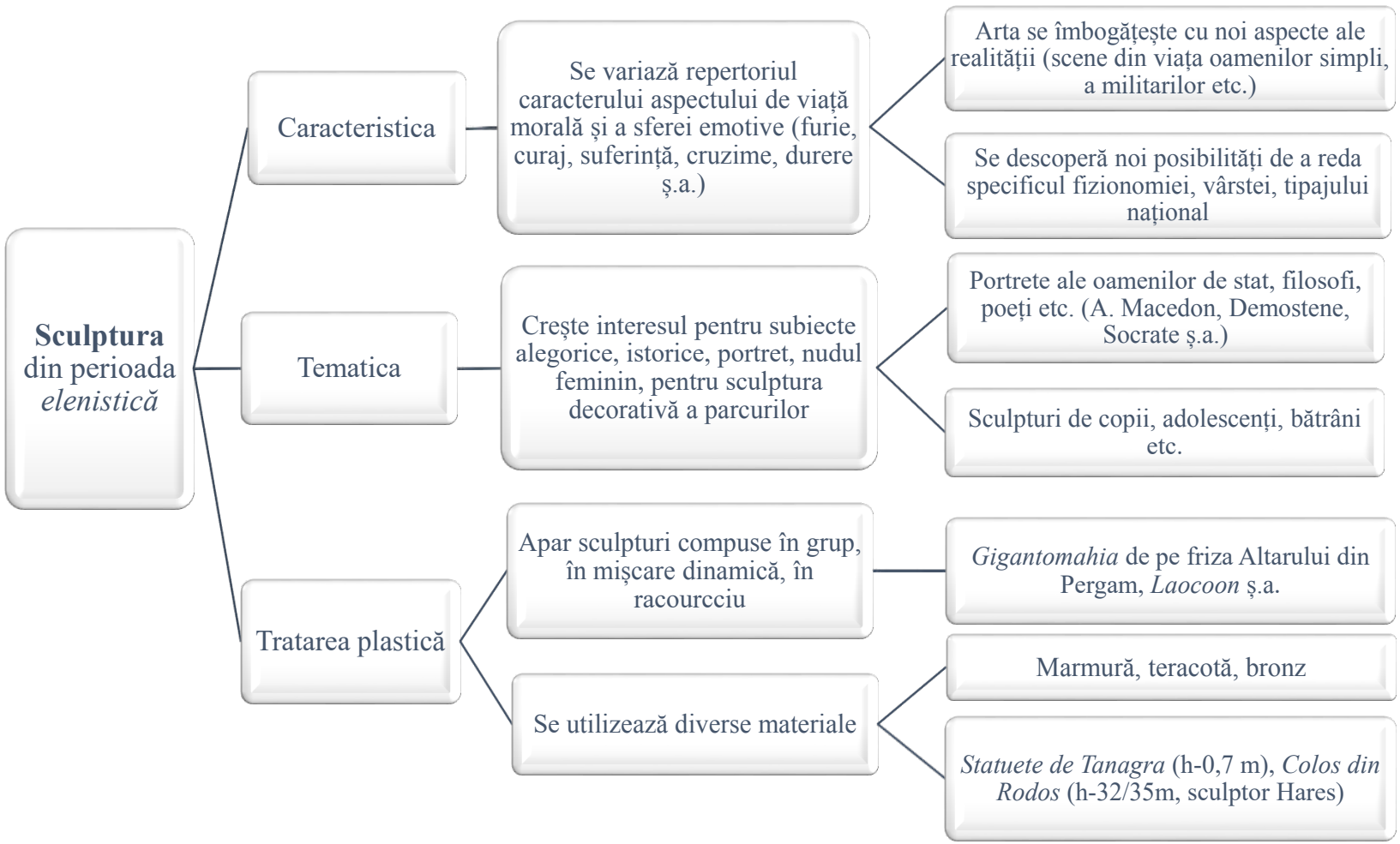
- Coloane adosate, pilaștri cu suprafața acoperită cu ornamentație vegetală, „geometrizată”; baluștri adosați - în „cadrarea” decorativă a peretelui

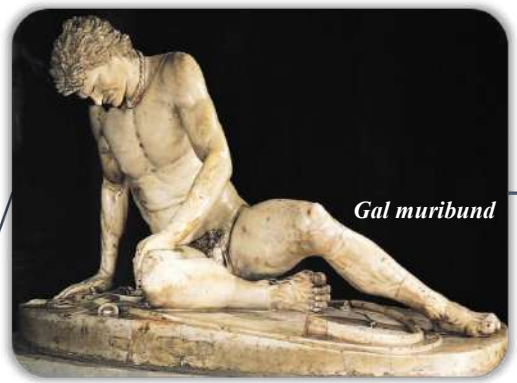
Templul lui Hadrian din Ephes

Biblioteca din Ephes

Sculptura din perioada *elenistică*
Caracteristica
Se variază repertoriul caracterului aspectului de viață morală și a sferei emotive (furie, curaj, suferință, cruzime, durere ș.a.)
Arta se îmbogățește cu noi aspecte ale realității (scene din viața oamenilor simpli, a militarilor etc.)
Se descoperă noi posibilități de a reda specificul fizionomiei, vârstei, tipajului național
Tematica
Crește interesul pentru subiecte alegorice, istorice, portret, nudul feminin, pentru sculptura decorativă a parcurilor
Portrete ale oamenilor de stat, filosofi, poeți etc. (A. Macedon, Demostene, Socrate ș.a.)
Sculpturi de copii, adolescenți, bătrâni etc.
Tratarea plastică
Apar sculpturi compuse în grup, în mișcare dinamică, în racourcciu
Gigantomahia de pe friza Altarului din Pergam, *Laocoon* ș.a.
Se utilizează diverse materiale
Marmură, teracotă, bronz
Statuete de Tanagra (h-0,7 m), *Colos din Rodos* (h-32/35m, sculptor Hares)

Sculptura din perioada *elenistică*

Gal muribund

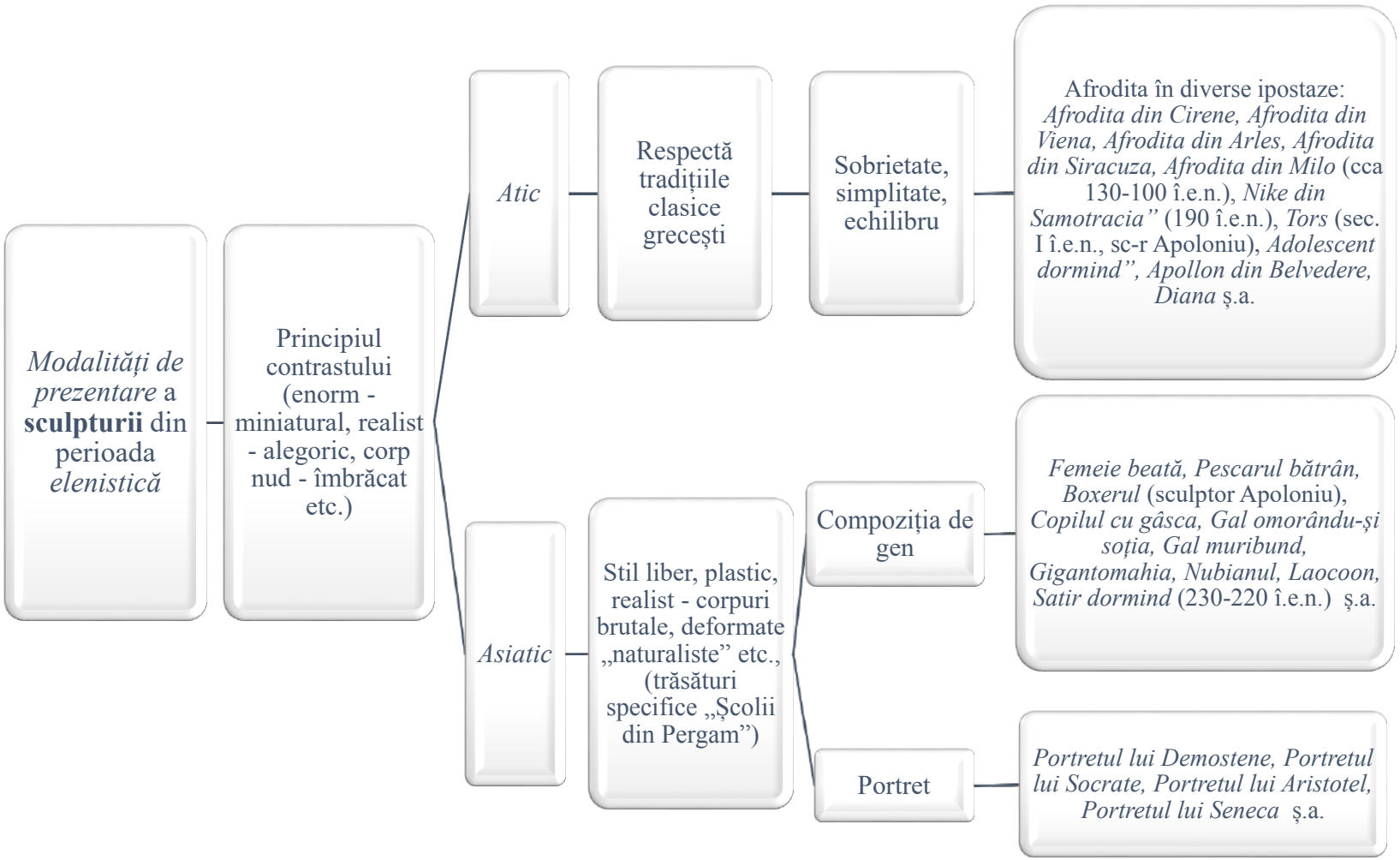

Băiatul cu gâsca

Colosul din Rodos

Gigantomahia, **Altarul din Pergam**

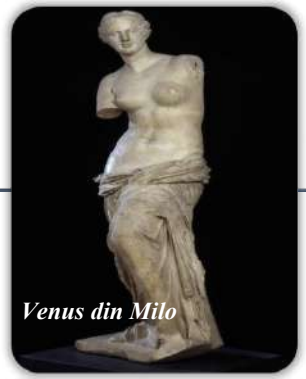

Laocoon

Statuete de Tanagra

Modalități de prezentare a **sculpturii** din perioada *elenistică*
Principiul contrastului (enorm - miniatural, realist - alegoric, corp nud - îmbrăcat etc.)
Atic
Respectă tradițiile clasice grecești
Sobrietate, simplitate, echilibru
Afrodita în diverse ipostaze: *Afrodita din Cirene, Afrodita din Viena, Afrodita din Arles, Afrodita din Siracuza, Afrodita din Milo* (cca 130-100 î.e.n.), *Nike din Samotracia"* (190 î.e.n.), *Tors* (sec. I î.e.n., sc-r Apoloniu), *Adolescent dormind", Apollon din Belvedere, Diana* ș.a.
Asiatic
Stil liber, plastic, realist - corpuri brutale, deformate „naturaliste" etc., (trăsături specifice „Școlii din Pergam")
Compoziția de gen
Femeie beată, Pescarul bătrân, Boxerul (sculptor Apoloniu), *Copilul cu gâsca, Gal omorându-și soția, Gal muribund, Gigantomahia, Nubianul, Laocoon, Satir dormind* (230-220 î.e.n.) ș.a.
Portret
Portretul lui Demostene, Portretul lui Socrate, Portretul lui Aristotel, Portretul lui Seneca ș.a.

Modul
Atic
de reprezentare a **sculpturii** din perioada *elenistică*

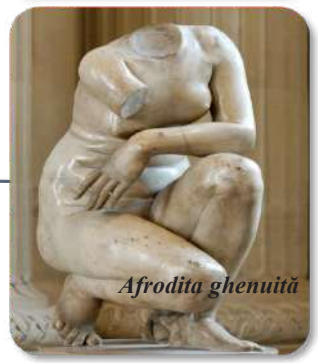

Apollon din Belvedere

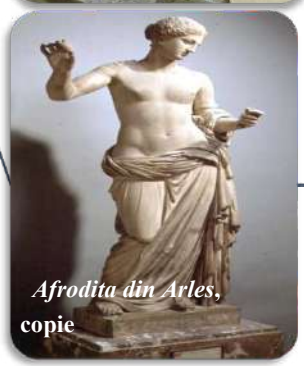

Venus din Milo

Afrodita din Cyrene

Nike din Samotracia

Artemida din Versailles

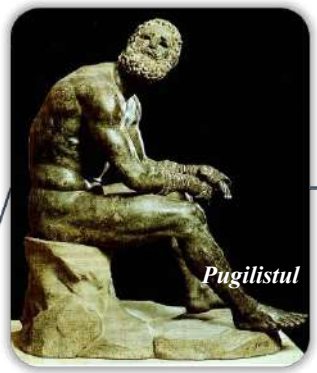

Afrodita ghenuită

Afrodita din Arles, copie

Tors

Artemis

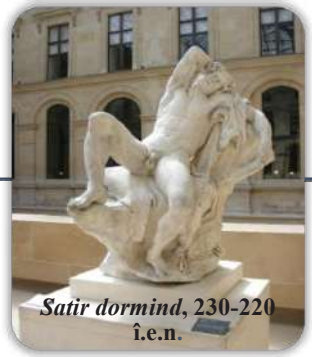
Modul *Asiatic* de reprezentare a **sculpturii** din perioada *elenistică*

Pugilistul

Gal omorându-și soția

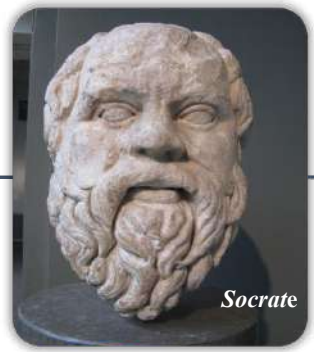

Femeea beată

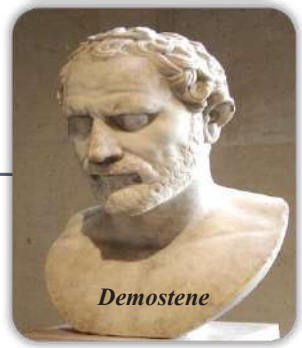

Niobide rănită

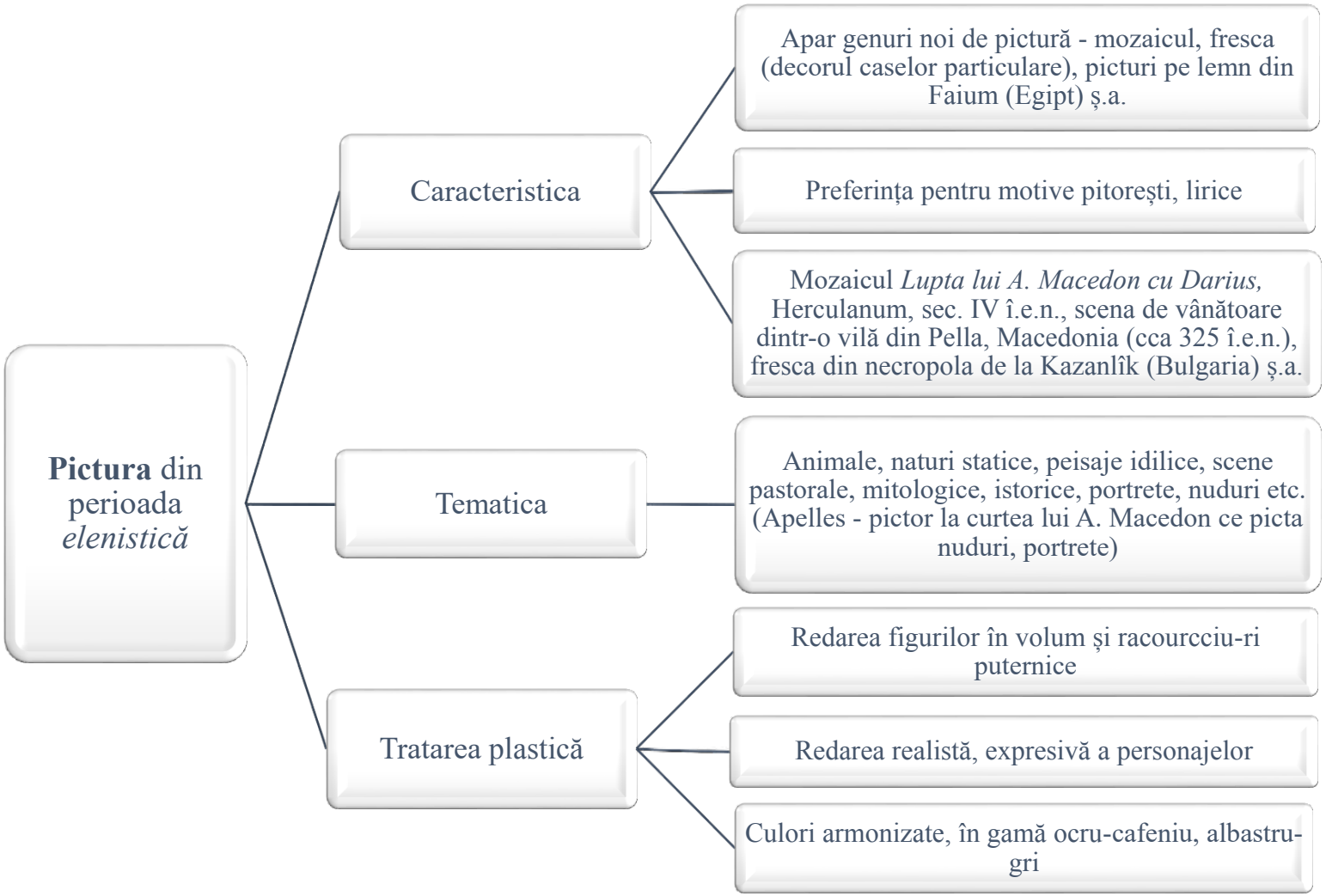

***Satir dormind*, 230-220 î.e.n.**

Băiat ce-și scoate ghimpele

Seneca

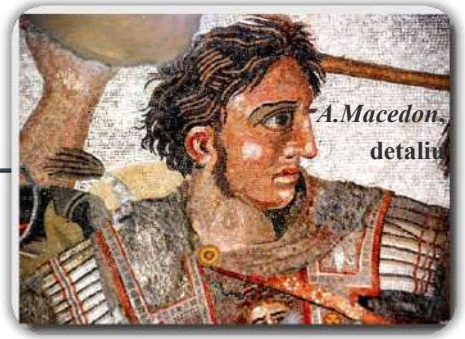

Socrate

Demostene

Pictura din perioada *elenistică*
Caracteristica
Apar genuri noi de pictură - mozaicul, fresca (decorul caselor particulare), picturi pe lemn din Faium (Egipt) ș.a.
Preferința pentru motive pitorești, lirice
Mozaicul *Lupta lui A. Macedon cu Darius,* Herculanum, sec. IV î.e.n., scena de vânătoare dintr-o vilă din Pella, Macedonia (cca 325 î.e.n.), fresca din necropola de la Kazanlîk (Bulgaria) ș.a.
Tematica
Animale, naturi statice, peisaje idilice, scene pastorale, mitologice, istorice, portrete, nuduri etc. (Apelles - pictor la curtea lui A. Macedon ce picta nuduri, portrete)
Tratarea plastică
Redarea figurilor în volum și racourcciu-ri puternice
Redarea realistă, expresivă a personajelor
Culori armonizate, în gamă ocru-cafeniu, albastru-gri

Mozaic
din perioada
elenistică

Lupta lui A. Macedon cu Darius, Herculanum

A.Macedon, detaliu

Vânătoare de lei, Pella, Macedonia

Perseu, Rodos

Lupta grecilor cu amazoanele, Antiohia, Turcia

Mozaic pavimental, Macedonia

Pictura de pe vasele de ceramică din perioada *elenistică*

- Apar imagini complexe cu figuri de animale, păsări, peisaje. Figurile umane sunt redate în spațiu și mișcare dinamică pe fundal galben-roșiatic sau negru
  - Imaginea este aplicată pe toată suprafața vasului (gât, corp, picior) și este compusă în registre delimitate de frize ornamentale bogate

- Din anii 300 î.e.n. în unele regiuni vasele se decorează cu coloranți pe bază de apă, fără ardere sau se aplică în relief
  - Se utilizează în ritualuri funerare
  - *Vase „Canose”*

- Din sec. IV î.e.n. apar vase cu scene pictate pe fundal alb, se îmbogățește paleta cromatică cu nuanțe de galben, portocaliu, cafeniu, verde ș.a.
  - În Sicilia (Centuripio) se utilizează tonuri pastelate de roz, albastru, violet, galben, alb
- Din sec. III î.e.n. arta ceramicii decade, vasele devin mai mici, decorul mai simplu fără detalii, pictura se înlocuiește cu relief sculptural)
  - Se imită decorul vaselor din metale prețioase

Artele decorative
din perioada *elenistică*

- Arta glipticii
  - Gravarea pietrelor semiprețioase (intalii, camee)
    -
      Regină Ptolomeică
    -
      Camee
- Mobilierul
  - Decorat în diverse tehnici (crestarea, încrustarea) cu motive de frunze de acant, meandru, palmete, grifoni, sfincși etc.
- Arta textilă/ Țesăturile
  - Goblenul, broderiile (păstrate în mormintele copte (ale grecilor, evreilor) din Egipt)
  - Tematica mitologică (Dionisos, menade ce dansează, seleni, Orfeu, animale fantastice etc.)
- Arta metalului
  - Utilizarea pe larg a tehnicii „încastrării cu pietre colorate” ce relevă tendința către lux a populației
    -
      Inel,Gorganul din Maikop
    -

Sumar:

Tipuri de construcții arhitecturale grecești

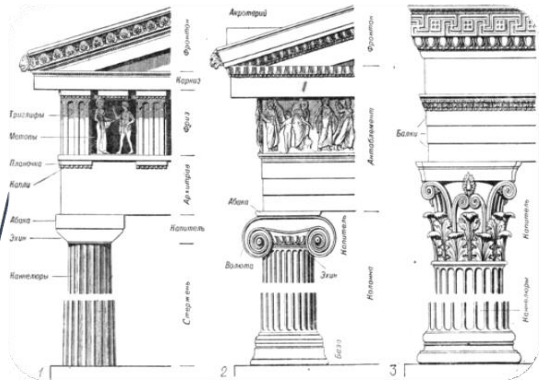

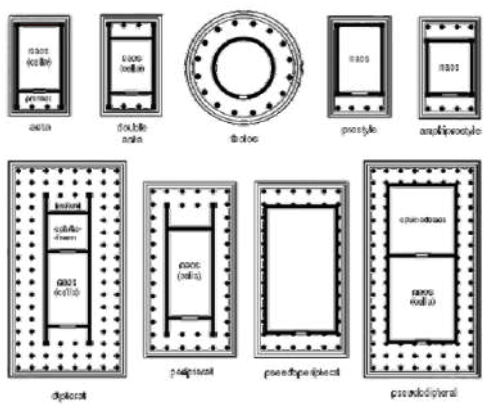

Tipologia templelor grecești

Evoluția sculpturii grecești

Modalități de rezolvare plastică a picturii de pe vasele de ceramică

Perioada **homerică**

Perioada **arhaică**

Perioada **clasică timpurie**

Perioada **clasică matură**

Perioada **clasică târzie**

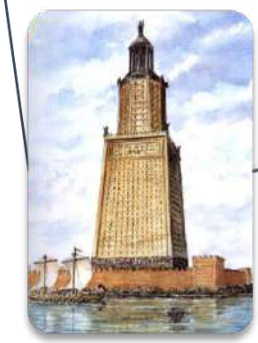

Opere de artă **elenistice**

Încheiere

„Cultura este aidoma unui pom a căror ramuri constituie diverse culturi naționale ce contribuie, prin aspectul său neordinar și original, la îmbogățirea tezaurului spiritual al planetei” [14, pag. 1]. Arta plastică de la începutul civilizației umane constituie reperul de bază în formarea culturii contemporane. Arta antică, cu fluctuațiile ei de conținut, a lăsat moștenire umanității monumente de artă ce încântă ochiul și suscită spiritul până în prezent.

În perioada antică, îndeosebi în Grecia antică, are loc avântul artelor, se trece de la formele canonice, simbolice ale civilizațiilor orientale la reprezentarea mimetică a naturii (anatomie, proporții ș.a.). Arta greacă relevă tendința către un ideal de adevăr și frumusețe, către perfecțiunea imaginii plastice (sculptură, arhitectură), ce a rămas valabilă pe parcursul mai multor secole. Sub raport tehnologic, arta greacă denotă un nivel înalt de dezvoltare, ridicând măiestria la gradul superlativ de manifestare. Fiecare formulă de reprezentare plastică a imaginii a fost concepută conform unor canoane respectate cu strictețe și adoptate formatului (legea cadrului”).

Scopul artei în perioada antică este de a servi clasa dominantă și are un caracter pronunțat religios, excepție făcând civilizația greacă orientată și pe aspectul etic-moral, de educare a spiritul civic, pe rolul de a promova frumosul în lume. Moștenirea lăsată de lumea greacă, are rezonanțe în epocile posterioare, iar valorile promovate devin „constante” pentru spiritualitatea umană.

Aportul artei grecești constă în răspândirea tradițiilor artei „clasice” care s-a amprentat adânc în matricea filonului cultural european și a servit timp de secole drept exemplu demn de imitat.

Privită în general, arta prin multiplele sale posibilități, printre care și cele educaționale, oferă spectatorului șansa de a se perfecționa conform idealurilor morale țesute în conținutul operei artistice, de a înțelege unele valori eterne moștenite de la strămoși. Ea are menirea de a da strălucire acestor valori în speranța unei revalorificări și racordări al consumatorului de artă contemporan de la valorile materiale, în vogă azi, la valori estetice, spirituale eterne, ce contribuie la perfecționarea individuală, în particular, și a societății, în general.

Repere tematice pentru studiul individual

1. Clasificarea artei în Grecia Antică. Aspecte istorice și procedee tehnice.
2. Condițiile social-istorice ale dezvoltării artei Greciei Antice. Caracterul „idealizator” al artei grecești.
3. Arta și religia. Vectorul dezvoltării artelor plastice în perioada Greciei Antice.
4. Specificul artei grecești din perioada homerică. Particularitățile ceramicii și sculpturii. Descrierea modului de confecționare și decorare a ceramicii „geometrice”.
5. Tipologia arhitecturii din Grecia Antică. Materiale și procedee tehnice de construcție.
6. Interferențe culturale în arta greacă din perioada arhaică. Specificul arhitecturii și stabilirea tipurilor de plan de templu grecesc. Caracterul decorativ și spirit „liber” în pictura de pe vasele de ceramică.
7. Tipuri de construcții arhitecturale în perioada arhaică.
8. Trăsături ale artei grecești din perioada clasică. Rolul idealului de frumusețe perfectă în arta greacă. Analiza operelor din perioada respectivă.
9. Caracterul moralizator, eroic al sculpturii din Grecia Antică. Descrierea modalităților de rezolvare plastică a imaginii în relieful sculptural.
10. Influența spiritului democratic al societății asupra dezvoltării artei grecești. Caracterul etic-moral al cetățeanului elen din arta greacă. Tipuri de construcții arhitecturale în arta greacă din perioada clasicului târziu și elenistică.
11. Specificul artei din perioada elenistică. Descrierea caracterului arhitecturii din perioada elenistică. Premisele dezvoltării portretului în sculptură.

Consolidarea și generalizarea informației studiată în cadrul cursului Istoria artelor plastice. Subiectele autoevaluării.

1. Descrierea procesului de dezvoltare și formare a genurilor de artă plastică în Grecia Antică (conjunctura social-istorică, religioasă etc.).
2. Identificarea principalelor concepții care au influențat gândirea plastică din Grecia Antică.
3. Identificarea tipurilor de monumente arhitecturale grecești și a trăsăturilor lor distinctive.
4. Reprezentarea grafică a coloanelor de diferite „ordine” clasice și identificarea elementelor componente distincte.
5. Reprezentarea grafică a tipurilor de plan ale templelor grecești și menționarea denumirii acestora.
6. Reprezentarea grafică a templelor grecești de diferite „ordine” clasice și menționarea elementelor componente distincte ale acestora.

7. Descrierea unei opere arhitecturale, evidențiind destinația, tehnicile și materialele de construcție.
8. Evidențierea punctelor comune între diferite tipuri de construcții arhitecturale grecești.
9. Analizarea specificului sculpturii din diferite perioade de dezvoltare ale artei Greciei Antice.
10. Menționarea numelor sculptorilor greci și identificarea operelor acestora.
11. Descrierea principalelor modalități de reprezentare a corpului uman și a spațiului plastic în cadrul sculpturii în relief (în baza a două exemple elocvente).
12. Analizarea caracterului și a specificului tematic al artelor plastice din Grecia Antică (pictură, sculptură).
13. Evocarea factorilor care au influențat viziunea artistică asupra lumii în perioada elenistică.
14. Prezentarea principalelor particularități ale limbajului plastic al sculpturii din perioada elenistică.
15. Elaborarea unui eseu cu genericul: Mitul, alegoria în sculptura și pictura greacă.

Analiza unei opere de artă sau/și recunoașterea a 10 reproduceri de opere artistice.

Se va avea în vedere: cunoașterea informației despre operă, autorul, perioada în care a fost creată, reflectarea mesajului artistic al operei de artă (ideea, tema, subiectul), structura compozițională (schema, centrul de interes al compoziției), limbajul plastic, organizarea formelor și a cromaticii, tehnicile și materiale de lucru etc.

Lista selectivă a reproducerilor operelor de artă:

1. *Acropola din Atena.*
2. *Doriforul.*
3. *Discobolul.*
4. *Partenonul.*
5. *Erehteionul.*
6. *Menada.*
7. *Apollo omorând șopârla.*
8. *Altarul din Pergam.*
9. *Mausoleul din Halicarnas.*
10. *Laocoon.*
11. *Venus din Milo.*
12. *Nike din Samotracia.*
13. *Apollo din Belvedere.*
14. *Gal muribund* ș.a.

Bibliografie:

1. Botez-Crainic A., *Istoria artelor plastice,* vol. I, Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 1997-2002.
2. Bell J., *Oglinda Lumii. O nouă Istorie a Artei*. Editura Vellant, 2007.
3. Bucholz L. Buhler G., Hille C. ș. a., *Arta din preistorie la Renașterea Timpurie*. București: Editura Litera, 2010.
4. Debcki J. ș.a., *Istoria artei. Pictură, Sculptură, Arhitectură*. București: Enciclopedia RAO, 1998.
5. Drâmba O., *Istoria culturii și civilizației.* București: Editura științifică și enciclopedică, 1984.
6. Florea V., Szekely G., *Mica enciclopedie de artă universală*. Bucureşti-Chişinău: Editura Litera, 2001.
7. Florea V., Szekely G., *Dicţionar de artă universală.* Bucureşti-Chişinău: Editura Litera, 2001.
8. Chamoux F., C*ivilizația greacă*. București: Editura Meridiane, 1985.
9. Ginouves R., *Arta greacă*. București: Editura Meridiane, 1992.
10. Gombrich E. H., *Istoria Artei*. București: Pro Editura și Tipografie, 2007.
11. Hurmuzachi George D., *Cultura Greciei*. București, 1979.
12. Larousse., *Istoria artei*. București: Editura Enciclopedică, 2006.
13. Matei Horia, *Enciclopedia antichității*. București, 1996.
14. Matei Horia C., *O istorie a lumii antice.* Chișinău: Universitas, 1993.
15. Oprescu G., *Manual de istoria artei.* vol. I-V, Bucureşti: Editura Meridiane, 1985-1986.
16. Piatkovski A., *O istorie a Greciei antice*, București, 1988.
17. Snodgrass A. M., *Grecia epocii întunecate.* Bucureşti: Editura Meridiane, 1994.
18. Suter C., *Istoria artelor plastice*. București: Editura Meridiane, 1961.
19. Șușală I., Bărbulescu D,. *Dicționar de artă. Termeni de atelier.* București: Sigma, 1993.
20. Tănase Al., *Cultură și civilizație*. București: Editura Meridiane, 1975.
21. Vătăseanu V., *Istoria artei europene.* vol. I, Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 1967.
22. Алпатов М., *Всеобщая история искусств*. Москва: Искусство, 1994.
23. Бартенев И. и др., *История искусства зарубежных стран*. Москва: Изобразительное Искусство, 1979.
24. Бартенев И., *Очерки истории архитектурных стилей*, Москва: Изобразительное искусство, 1983.
25. Губарева М. и др., *Сто великих храмов мира*. Москва: Вече, 1999.
26. Дмитрева Н., *Краткая история искусств*. Москва: Искусство, 1990.
27. Кузмина М., *История зарубежного искусства,* Москва: Изобразительное искусство, 1983.
28. Мутер Р., *Мировая живопись*. Москва: ЭКСМО, 2011.
29. Самин Д., *Сто великих* памятников. Москва: Вече, 2001.

Bibliografie recomandată

1. Botez-Crainic A., *Istoria artelor plastice,* vol. I, Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 1997-2002.
2. Florea V., Szekely G., *Mica enciclopedie de artă universală*. Bucureşti-Chişinău: Editura Litera, 2001.
3. Gombrich E. H., *Istoria Artei*. București: Pro Editura și Tipografie, 2007.
4. Larousse., *Istoria artei*. București: Editura Enciclopedică, 2006.
5. Oprescu G., *Manual de istoria artei.* vol. I-V, Bucureşti: Editura Meridiane, 1985-1986.
6. Suter C., *Istoria artelor plastice*. București: Editura Meridiane, 1961.
7. Алпатов М., *Всеобщая история искусств*. Москва: Искусство, 1994.
8. Дмитрева Н., *Краткая история искусств*. Москва: Искусство, 1990.
9. Кузмина М., *История зарубежного искусства,* Москва: Изобразительное искусство, 1983.

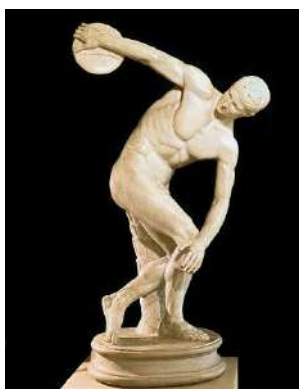
Anexe

Imagini ale reproducerilor operelor de artă pentru recunoaștere/ analiză:

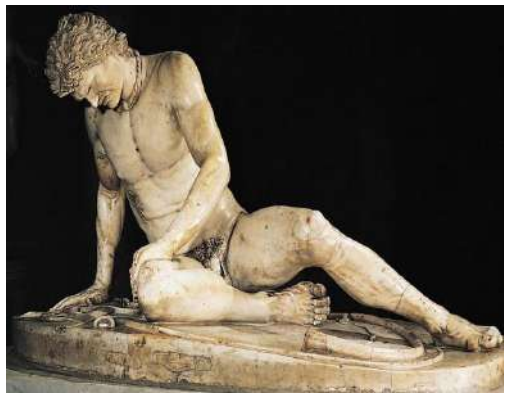

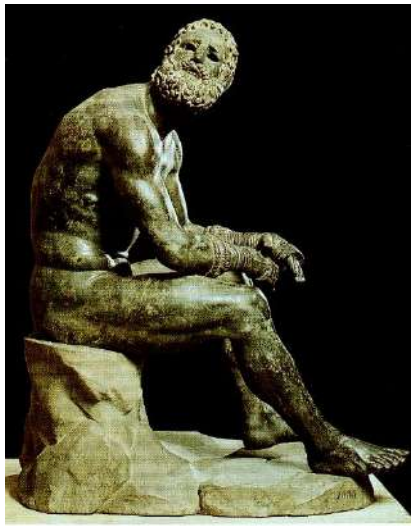

Cuprins

Prefață 3
1. Arta Greciei Antice. Noțiuni generale 5
1.1. Arta din perioada Homerică....11
1.2. Arta din perioada Arhaică....15
1.3. Arta din perioada Clasică....37
1.4. Arta din perioada Clasică timpurie....38
1.5. Arta din perioada Clasică matură 43
1.6. Arta din perioada Clasică târzie....57
1.7. Arta din perioada Elenistică....66
2. Sumar 79
3. Încheiere....84
4. Repere tematice pentru studiul individual....85
5. Consolidarea informației studiate 85
6. Analiza unei opere de artă sau recunoașterea reproducerilor....86
7. Bibliografie....87
8. Bibliografie recomandată 88
9. Anexe....89